

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
INSPECTORATUL SCOLAR JUDETEAN MARAMURES
ȘCOALA GIMNAZIALĂ COPALNIC MĂNĂȘTUR

**LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI
REGIONAL
„ COOPERAREA MULTICULTURALĂ - FACTOR
ESEȚIAL PENTRU ASIGURAREA EGALITĂȚII
ȘANSELOR ÎN EDUCAȚIE”**

ISBN 978-973-0-21653-0

**COPALNIC MĂNĂȘTUR
2016**

COORDONATORI:

PROF. POP IOAN

PROF. POP MARILENA

PROIECT EDUCATIONAL : „ *SUNTEM COPII, SUNTEM EGALI: ROMÂNI SI ROMI*”

INSTITUȚII PARTENERE:

1. INSPECTORATUL SCOLAR JUDETEAN MARAMURES

COORDONATOR ,

Inspector scolar pentru invatamant primar
Dorca Onorica

2. ȘCOALA GIMNAZIALĂ PRELUCA VECHE

COORDONATOR ,

Prof. Pop Marilena

3. ȘCOALA GIMNAZIALĂ COPALNIC MĂNAȘTUR

COORDONATOR,

Prof. Șovre Camelia

Prof. Măguț Valentina

4. ȘCOALA GIMNAZIALĂ „ PETOFI ȘANDOR “ COLTĂU

COORDONATOR,

Prof. Marian Flavia Luana

5. ȘCOALA PRIMARĂ PONORÂTA

COORDONATOR,

Prof. Șanta Sânziana

ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN EDUCAȚIE

Prof.înv. primar: CÎMPEANU VALENTINA

Școala Gimnaziala Crețeni

Județul Vâlcea

Problema asigurării și menținerii calității serviciilor educaționale este una deosebit de importantă cu un impact imediat , dar și pe termen lung asupra beneficiarilor direcți ai acestora- elevii, cât și asupra beneficiarilor indirecți- comunitatea, societatea etc.

Calitatea și asigurarea acesteia nu se întâmplă, nu este opțională, ci este o cerință imperativă a timpului pe care îl trăim din cel puțin patru motive: *moral* (elevii sunt cei cărora trebuie să li se asigure o educație care să fie „cea mai bună”, *contextual* (școlile sunt într-o interacțiune dinamică și continuă cu societatea și comunitatea cărora le aparțin . Contextul în care acestea își desfășoară activitatea este într-o continuă luptă pentru calitate, ceea ce impune pentru toate instituțiile o creștere a interesului pentru calitate.), *supraviețuirea* (societatea de azi este una concurențială), *responsabilitatea* (școlile sunt supuse în mod constant aprecierii și evaluării celor pe care îi servește: elevi, părinți , comunitate, societate. Școala este un bun al comunității și va trebui să dea socoteală pentru ceea ce face, motiv care impune existența unor strategii interne de asigurare și menținere a calității.)

Școala românească trebuie să iasă din normele stricte ale ideii de transfer de cunoștințe către elevi, idee care încă mai stă ca temei de bază a tot ceea ce școala face sau trebuie să facă. Școala să fie locul unde elevii primesc informații, dar accentul să nu cadă pe dimensiunea informativă, ci din ce în ce mai mult pe formare, integrare, relaționare.

Valorile instituționale și viziunea sunt importante deoarece ele dau direcție și sens instituției, asigură consecvența în acțiune, motivează și promovează angajații, pun bazele culturii școlii.

Ce este calitatea educației?

Conceptul de calitate a fost asociat cu un anumit nivel sau grad de excelență , valoare sau merit, deci cu valorile explicite și implicite ale culturii unei comunități sau unei națiuni. Un concept propriu al calității ar trebui să se fundamenteze pe : cultura, tradițiile și valorile naționale, cultura și valorile pe care dorim să le promovăm prin politicile și strategiile dezvoltării sociale și economice durabile.

Calitatea educației poate fi privită ca un ansamblu de caracteristici ale unui program de studiu și ale furnizorului acestuia prin care sunt îndeplinite așteptările beneficiarilor, precum și standardele de calitate . Beneficiarii și clienții educației de calitate (elevii, părinții, societatea) ar fi de dorit să fie consultați permanent în ceea ce privește satisfacția lor față de serviciile educaționale de care beneficiază.

Îmbunătățirea calității educației presupune evaluare, analiză și acțiune corectivă continuă din partea organizației furnizoare de educație, bazată pe selectarea și adoptarea celor mai

potrivite proceduri , precum și pe alegerea și aplicarea celor mai relevante standarde de referință. Metodologia asigurării calității educației precizează că asigurarea calității educației este centrată preponderent pe rezultatele învățării. Rezultatele învățării sunt exprimate în termeni de cunoștințe, competențe, valori, atitudini care se obțin prin parcurgerea și finalizarea unui nivel de învățământ sau program de studiu.

Calitatea în educație este asigurată prin următoarele procese: planificarea și realizarea efectivă a rezultatelor așteptate ale învățării, monitorizarea rezultatelor, evaluarea internă a rezultatelor, evaluarea externă a rezultatelor și prin îmbunătățirea continuă a rezultatelor în educație.

Calitatea este dependentă de valorile sociale în care funcționează sistemul respectiv de educație. Calitatea se realizează pe un anumit subiect, pentru un anumit beneficiar, după anumite interese. Valorile calității în educație: democrația, umanismul, echitatea, autonomia intelectuală și morală, calitatea relațiilor interpersonale, comunicarea, îmbogățirea comunității, inserția optimă socială și profesională, educarea individului ca membru critic și responsabil al grupului. Forța de muncă să fie competitivă, cu noi competențe în soluționarea problemelor și cu abilități cognitive. Încă persistă discrepanțe între nivelul de pregătire al elevilor din școlile rurale și cei din școlile urbane, între elevii majoritari și cei aparținând grupurilor minoritare defavorizate.

Aceste diferențe privind performanța pot fi puse și pe seama unor distribuții inechitabile și ineficiente a resurselor ceea ce duce la o mare variație în ceea ce privește calitatea educației oferite. Îmbunătățirea managementului resurselor umane în învățământ printr-o planificare strategică și oferirea de stimulente pentru performanță poate contribui semnificativ la îmbunătățirea rezultatelor în educație. Sunt necesare eforturi suplimentare ale tuturor actorilor implicați în proces pentru a spori calitatea, accesibilitatea, relevanța, eficiența, echitatea educației.

Sensul educației este dat și de *comunicare* , așa cum menționam mai sus. Calitatea educației este dată de calitatea *actului de comunicare*. Există o multitudine de factori care pot constitui bariere de comunicare. Toate aceste bariere trebuie depășite printr-o educație a comunicării care presupune: favorizarea autocunoașterii prin resursele de comunicare, familiarizarea cu toate formele procesului de comunicare, descoperirea resurselor de comunicare ale celorlalți, activarea aptitudinilor de comunicare , descoperirea disponibilităților personale latente, folosirea optimă a multiplelor canale de emisie și receptare didactică, valorizarea comunicării integrale.

Centrarea managementului calității pe valoarea adăugată și pe progres

„Evaluarea calității educației se face pe baza valorii adăugate, adică în funcție de ceea ce are școala, educația adaugă la „zestrea” de cunoaștere, deprinderi, atitudini, competente generale existente deja la nivelul indivizilor, grupurilor și comunităților.” (Simona Josan, 2005, pag.9)

Școlile sunt foarte diferite în ceea ce privește premisele și resursele puse în joc. Ca urmare, la eforturi egale, rezultatele obținute vor fi foarte diferite.

Calitatea se poate obține și în școlile care acționează în condiții grele iar efortul depus și rezultatele obținute trebuie recunoscute și recompensate.

„Utilizarea conceptului de „valoare adăugată “ este necesară pentru a discerne influența reală a educației asupra rezultatelor obținute și pentru a motiva școlile care obțin rezultate deosebite în termeni de „valoare adăugată”.

Pentru a putea măsura valoarea adăugată este necesară o estimare corectă a condițiilor de intrare, exprimată în factori de risc (de exemplu procentul elevilor care au dreptul la bursă socială, procentul familiilor care primesc diferite forme de ajutor social, procentul familiilor în care cel puțin un părinte e șomer, procentul familiilor monoparentale, procentul elevilor migranți, nivelul studiilor părinților elevilor, procentul orelor din planul de învățământ predate de cadre necalificate, fluctuația cadrelor didactice etc.)

Unitățile școlare vor fi clasificate în categorii de risc în funcție de condițiile de funcționare, iar judecarea rezultatelor unei unități școlare se va realiza numai prin comparare cu media de referință a categoriei respective.” (Titus Filipaș, 2007)

Transdisciplinaritatea- gradul cel mai elevat de integrare a curriculum-ului

„Activitățile transdisciplinare sunt activități care abordează o temă generală din perspectiva mai multor arii curriculare, construind o imagine cât mai completă a temei respective. Este tipul de activitate unde cunoștințele și capacitățile sunt transferate de la o arie curriculară la alta. Prin intermediul acestor activități se urmărește atingerea obiectivelor tuturor ariilor curriculare într-un context integrat. Termenul poate fi asociat cu cel de activitate tematică.” (Ciolan, Lucian, 1999, pag. 15

La clasele I și a II-a acest mod de abordare a curriculumului am observat că „a dat roade mulțumitoare”. Copiii au continuat să lucreze timp de câteva zile la o anumită temă, ca și la grădiniță, dezvoltându-și capacități diferite prin abordarea acesteia din perspectiva mai multor domenii de cunoaștere. Elevul a găsit o parte din universal familial al preșcolarității, iar eu am dispus de un context flexibil de organizare a învățării care a atras, stimulat și motivat elevul să participe la activitatea din clasă. Această abordare integrată a curriculumului permite dezvoltarea mai târziu a competențelor.

Caracteristici ale activităților transdisciplinare și argumente pentru integrarea lor în programul activităților zilnice:

Traversează barierele disciplinelor, aducând aspecte ale curriculumului în asociații semnificative, concentrate pe arii tematice mai largi;

În activitățile transdisciplinare învățarea devine un proiect personal al elevului, îndrumat, orientat, animat de învățător;

Crearea unui mediu cu o largă varietate de stimuli și condiții face învățarea interesantă, stimulativă, semnificativă și o consolidează;

Participarea elevilor se realizează pe tot parcursul activităților desfășurate, fundamentate pe principiul învățării prin acțiune practică, cu finalitate reală

Accentul cade pe activitatea de grup și nu pe cea cu întreaga clasă etc.

Valoarea pedagogică a temelor transdisciplinare:

- Oferă elevilor posibilitatea de a se exprima pe ei înșiși;
- Situează elevul în centrul acțiunii, rezervându-i un loc activ și principal;
- Oferă elevului posibilitatea de a se manifesta plenar în domeniile în care capacitățile sale sunt cele mai evidente;
- Cultivă cooperarea și nu competiția;
- Pune elevii într-o situație autentică, de rezolvare a unei sarcini concrete cu o finalitate reală;
- Oferă elevilor șansa planificării propriilor activități, asigurându-le ordinea în gândire de mai târziu;
- Activitățile transdisciplinare au valoare diagnostică, fiind un bun prilej de testare și de verificare a capacităților intelectuale și a aptitudinilor creatoare ale copiilor etc.

Bibliografie:

1. Ciolan Lucian- „Proiectarea temelor integrate în cadrul curriculum-ului la decizia școlii”, în revista „Învățământul primar” nr. 1-2, 1999
2. „Tribuna învățământului” nr. 884, 2007
3. Josan, Simona, „Lecții de management și calitatea educației” , „Tribuna învățământului” nr.649, 2005
4. „Perspective interdisciplinare în învățământul românesc” (studii de specialitate), Botoșani, 2004
5. Filipaș, Titus, 2007, www
6. www. edu.ro/index.php/articles/c356

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

Prof. înv. primar: Hagău Liana
Liceul de Arte Baia Mare

În contextul educației școlare actuale termenii de multiculturalitate, interculturalitate apar tot mai des. Deși par că se aseamănă aceștia prezintă unele diferențe esențiale.

Astfel, „multicultural” este un termen descriptiv, referitor la o stare de fapt, la conviețuirea mai multor grupuri în aceeași societate. Conceptul tinde să evidențieze diferența sau chiar separarea netă dintre culturi și grupuri percepute ca fiind diferite unde este vorba de conviețuirea paralelă a grupurilor etnice, fără o adevărată relaționare unele față de celelalte. În schimb, conceptul de „intercultural” pune accentul pe interacțiunea dintre grupurile percepute ca distincte din societate, referindu-se mai degrabă la un proces dinamic de schimburi, de dialog, de negociere între grupuri, precum și de identificare a unui limbaj comun și a unui spațiu comun în care să se desfășoare comunicarea. Caracterul intercultural al unui fapt este tocmai accentul pe relația reciprocă dintre elementele constitutive ale schimburilor.

Ca și dascăli la clasă interacționăm des cu situații în care avem elevi făcând parte din alte etnii sau elevi veniți din alte țări având la baza educației altă cultură. Sarcina noastră este de reuși o integrare cât mai reală a acestora în mediul școlar și extins în societatea românească. Este vorba de a promova un anumit tip de învățare de natură cognitivă, de a dezvolta deprinderi reale de trecere de la ceea ce înseamnă propria cultură și propriile norme, înspre exterior, pentru a putea privi către valorile percepute din punctul de vedere al celuilalt. Acest principiu pare dificil de pus în practică, având în vedere că orice individ este produsul propriei culturi. Din acest punct de vedere, nu există posibilitatea unei stări de tabula rasa prin care individul se poate „descotorosi” în totalitate de valorile internalizate prin educație. Însă ceea ce educația interculturală aduce în acest proces de relativizare a propriilor valori este deprinderea deschiderii către alteritate unde judecățile de valoare sunt înlăturate, diferența nu mai este stigmatizată, ci dimpotrivă, se pune accentul pe ceea ce indivizii au în comun, ceea ce le permite folosirea aceluiasi limbaj, înțelegerea și valorizarea reciprocă.

Trebuie să încercăm o educație prin dialog constant, de pe poziții de egalitate. E important rolul școlii de a promova dialogul, iar în cadrul acestei funcții, școala trebuie să-și asume anumite misiuni în aplicarea principiilor educației interculturale. Acestea se referă în mod esențial la pregătirea elevilor în a participa la dialog, prin însăși practicarea acestuia ca metodă pedagogică, dar și ca obiectiv de sine stătător al educației. Dialogul trebuie aplicat nu doar la nivelul clasei, între elevi sau între cadrele didactice și aceștia, dar și între școală și comunitate pentru ca aceștia să perceapă climatul multiethnic din școală, să dobândească cunoștințe despre principiile educației interculturale, să-și formeze anumite percepții despre educația interculturală, percepții și comportamente față de alte etnii.

Cadrul didactic este responsabil în a alege activități care să îi ajute pe elevi să se integreze și să se simtă utili și apreciați în societatea în care încearcă să se integreze, să găsească resursele și suporturile pedagogice potrivite. În acest sens participarea la cât mai multe activități extrașcolare îi ajută mai ales dacă obțin premii aceștia fiind valorizați prin performanțele obținute. De asemenea este foarte importantă și implicarea părinților în activitatea școlii și a copiilor ca susținători în această integrare multiculturală.

În esență este vorba de a dobândi deprinderea de a trăi frumos împreună cu ceilalți. În cele din urmă, interculturalismul, în pofida faptului că este extrem de dezirabil din punct de vedere social, rămâne un fenomen cultural în sine în care școala are un rol esențial.

Bibliografie:

DASEN, P., PERREGAUX, C., REY, M., Educația interculturală, Editura Polirom, Iași, 1999
COZMA, T., O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea, Editura Polirom, Iași, 2001

Cooperarea multiculturală - factor esențial pentru asigurarea egalității șanselor în educație „Unitate în diversitate”

Prof. Mirăuți Simona

Prof. Airinei Cristina

„ Dacă stai să judeci oamenii, nu ai timp să-i iubești “(Maica Tereza)

De câte ori n-am judecat, de câte ori n-am judecat greșit, de câte ori nu am văzut bârna din ochiul nostru, ci mai degrabă paiul din ochiul altuia?

Etichetăm imediat fără să cunoaștem îndeaproape Omul, nu avem răbdarea necesară ascultării, cunoașterii, descoperirii celuilalt și de cele mai multe ori ratăm șansa revelației, acea descoperire neașteptată a unui adevăr ascuns.

Trăim într-o perioadă în care, după cum afirma prozatorul Marin Preda „timpul nu mai avea (are) răbdare cu oamenii”. Însă noi, oamenii, trebuie să avem răbdarea de a ne deschide sufletul către ceilalți, de a renunța la formularea și emiterea prejudecăților și atunci vom descoperi că avem timp să-i iubim și să conviețuim pașnic în aceeași dimensiune.

Acest aspect l-am surprins în proiectul educațional intercultural „Unitate în diversitate”, precum și în cadrul unor activități în care au fost implicați elevi de etnie română și rromă.

Pe lângă cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor specifice fiecărei culturi - română, polonă, rromă - am urmărit cultivarea toleranței între etnii, recunoașterea și respectarea diferențelor culturale prin valorificarea pozitivă a celorlalte culturi.

Aceste activități au fost desfășurate de Școala Gimnazială Ipotești, coordonator Airinei Cristina în parteneriat cu Școala Gimnazială „Henryk Sienkiewicz”, din Solonețu Nou, Cacica, coordonator Saleniuc Tabita (elevi poloni) și Școala Gimnazială Bosanci, coordonator Mirăuți

Simona (elevi rromi).

Activitatea „Primăvara din sufletul copiilor” a constituit un prilej deosebit pentru prezentarea tradițiilor poloneze, costumelor tradiționale, dansului specific acestei culturi. Această activitate a fost urmată de un atelier de creație cu tema „ Mărțișoare literare”(activitate dedicată marelui povestitor Ion Creangă).

Activitatea „Să ne cunoaștem!” s-a concretizat prin întâlnirea copiilor implicați și crearea unor albume de prietenie facilitând cunoașterea și împrietenirea acestora.

În același context, elevii claselor a VI-a ai Școlii Gimnaziale Bosanci au interpretat sceneta „Plantele medicinale și tabletele”. Prin această activitate elevii (români și rromi) sunt puși în situația de a alege între remediile oferite de Medicul Natură prin intermediul plantelor medicinale și a unei alimentații sănătoase, precum și cele oferite de industria farmaceutică, bazate pe substanțe chimice nocive. Totodată, elevii sunt îndemnați să aleagă să-și petreacă mai mult timp în natură, în detrimentul utilizării excesive a calculatorului.

Activitatea „Mănânc responsabil” a avut ca scop formarea/consolidarea deprinderilor de alimentație sănătoasă și a fost structurată pe trei componente:

- participarea elevilor în cadrul unui concurs (anagrame, jocuri didactice) privind importanța alimentației sănătoase;
- realizarea de către echipele participante la proiect a unor desene/postere, creații literare proprii, respectând tematica activității
- expoziție culinară: prezentare/concurs - cel mai sănătos/bio preparat culinar.

În cadrul scenetei „*Cearța legumelor*”, elevii și-au creat, colorat și înfrumusețat câte un costum din materiale reciclabile. *Cearța* a fost cât se poate de constructivă, pentru că au ajuns la concluzia că toate legumele sunt gustoase și importante pentru sănătatea oamenilor. Astfel, pentru munca depusă, pentru ingeniozitate și inventivitate, pentru efortul de a învăța și de a recita o replică, elevii clasei a VI-a au fost aplaudați, felicitați și recompensați de membrii juriului.

Mesajul activităților „Diferiți, dar totuși... aceiași”, a vizat ideea toleranței între oameni indiferent de etnia din care fac parte, respectul reciproc, precum și asigurarea egalității șanselor în educație.

Interculturalitatea aduce în societate un plus de valoare și de îmbogățire culturală. Așadar, datoria noastră, a cadrelor didactice, este aceea de a le oferi copiilor experiențe de învățare care să-i familiarizeze cu diferite culturi, pentru a deveni adulți toleranți, cu deschidere către interculturalitate și multilingvism, factori ce asigură egalitatea șanselor în educație.

Promovarea egalității de șanse în educație

Prof. Ionel Eugenia-Maria
Liceul Tehnologic Halînga

Educația pentru toți copiii este o cerință fermă și clară a epocii noastre, determinată de nevoile acute ale timpului prezent. În filosofia lumii moderne materializată în politicile educaționale, internaționale și naționale, se caută răspuns la întrebări firești care doresc să exemplifice îngrijorarea față de viitorul lumii. Procesul educativ trebuie să se adreseze tuturor și să se concentreze pe soluții rapide și adecvate la adaptarea față de diversitatea și unicitatea umană.

Studii recente arată că abandonul copiilor sub 5 ani continuă să fie o realitate crudă în România. Din 1990 mai multe reforme au avut în vedere serviciile de protecție a copilului. Cu toate acestea, un număr mare de nou născuți au fost abandonați în maternități și în secțiile de pediatrie ale spitalelor.

Este știut faptul că îmbunătățirea participării copiilor la grădiniță conduce la o rată mai scăzută a abandonului școlar în clasele primare. În România rata abandonului școlar a crescut din anul 2000. Acesta poate fi un indiciu cu privire la faptul că din ce în ce mai mulți copii trebuie înscriși în grădinițe.

În plus, rata abandonului școlar în învățământul obligatoriu este mare în rândul copiilor rromi. 12 până la 20% dintre copiii rromi abandonează școala în timpul învățământului primar sau secundar.

Motivele pentru care rata înscrierilor este scăzută și cea a abandonului școlar este crescută în rândul copiilor rromi includ:

- Comunități izolate de rromi cu căi dificile de acces către școală;
- O dezvoltare economică scăzută în zonele cu concentrație mare de rromi și o situație financiară precară în multe dintre familiile de etnie rroma;
- Un număr mare de copii rromi folosiți ca forță de muncă;
- Lipsa de încredere a familiilor de etnie rroma în sistemul de educație;
- Lipsa de educație a părinților de etnie rroma în cele mai multe cazuri;
- Dificultăți lingvistice și culturale întâmpinate de copiii rromi în școală;
- Lipsa actelor de identitate;
- Mentalități discriminatorii a populație non-rroma față de rromi;
- Slaba înscriere a copiilor rromi în învățământul preșcolar care contribuie la lipsa de încredere a acestora la intrarea în învățământul primar.

Rata abandonului școlar este de asemenea crescută în rândul copiilor din zonele rurale, în special la nivelul învățământului secundar. Motivele abandonului școlar crescut, în special în rândul copiilor din comunitățile rurale montane sunt: sărăcie extremă, lipsa mijloacelor de transport și slaba motivație cu privire la câștigul economic ca rezultat al educației. Slaba calitate a educației în zonele rurale, datorată lipsei de personal didactic calificat, acționează, de

asemenea, ca un factor demotivant. În prezent se depun eforturi adecvate în vederea eliminării inechităților din sistemul de educație, în special pentru copiii rromi sau pentru cei din mediul rural, care fac parte din straturile cele mai scăzute din punct de vedere economic. Cu toate acestea, un impediment în calea realizării unui acces echitabil la educație pentru toate grupurile dezavantajate este costul relativ scăzut pentru educație. Recent s-a implementat un program atotcuprinzător care are ca scop îmbunătățirea calității educației și creșterea accesului la educație în zonele rurale.

Au fost făcute unele progrese în ceea ce privește accesul în învățământul preșcolar pentru copiii din grupurile dezavantajate și grupurile minorităților, în special cei de etnie rroma. Totuși, există încă o diferență mare între înscrierile copiilor preșcolari în general și înscrierile celor proveniți din grupurile vulnerabile.

Sunt necesare în continuare eforturi pentru îmbunătățirea accesului acestor copii în învățământul preșcolar. Sunt necesare mai multe programe de formare pentru cadrele didactice și pentru personalul administrativ pentru a le da acestora cunoștințe și abilități în domeniul incluziunii sociale. De asemenea, creșterea cooperării și comunicării între părinți, cadre didactice și membrii comunității ar sprijini creșterea accesului minorităților și a altor grupuri dezavantajate în învățământul preșcolar.

Noi sugerăm câteva acțiuni care previn abandonul:

- * Crearea condițiilor necesare pentru cuprinderea cât mai de timpuriu în învățământul de masă a copiilor din grupuri vulnerabile și a copiilor cu nevoi speciale este esențială pentru incluziunea socială. În acest scop este important să se asigure în grădinițe un spațiu adecvat, o formare specifică cadrelor didactice, personalului medical și celui de sprijin.

- * Dezvoltarea unor programe tip grădinița de vară, de cel puțin 45 de zile, pentru copiii din zone dezavantajate care nu au fost la grădiniță și urmează să fie înscriși la școală în clasa I, ar îmbunătăți accesul la educație al copiilor din grupuri dezavantajate. Următoarele acțiuni specifice sunt necesare în această direcție:

- dezvoltarea de materiale curriculare pentru copiii care parcurg programul grădiniței de vară;

- programe tip învățământ la distanță sau alte forme alternative de formare pentru cadrele didactice, mediatorii școlari sau ajutorul de educatoare;

- extinderea Programului Național de Educație a Părinților în zonele dezavantajate, incluzând și formarea cadrelor didactice de etnie rroma ca instructori de părinți;

- * Sunt necesare stimulente speciale pentru atragerea în sistemul de educație a copiilor din grupuri ale minorităților naționale sau din grupuri vulnerabile prin furnizarea de:
 - masă gratuită, rechizite etc.

- educație bilingvă, în special limba rromani pentru copiii rromi care alcătuiesc cel mai mare grup minoritar.

- * Trebuie identificate problemele de sănătate mentală ale copiilor sub 6 ani din grupurile vulnerabile și trebuie luate măsuri pentru prevenirea și tratamentul lor prin:

- sesiuni de investigare a tuturor copiilor din instituțiile de educație timpurie;
- asigurarea participării în programele de intervenție timpurie a tuturor copiilor în situație de risc;
- recomandarea unui program de consiliere în vederea urmăririi evoluției copilului sau a unui tratament pentru copiii care prezintă semne timpurii sau simptome privind sănătatea mentală sau probleme atipice de dezvoltare cum ar fi: autism, ADHD.

Utilizând tehnicile și metodele educației centrate pe copil, propunerile introduc un mediu motivațional și experiențial adecvat, experiențe de învățare pozitive și de calitate, capabile să mărească șansele de succes școlar, motivație pentru învățare și să prevină abandonul școlar; încurajează implicarea și participarea părinților rromi la educația propriilor copii.

Prin înscrierea copiilor în circuitul normal de învățământ și prin aceste acțiuni vom oferi copiilor rromi și celor din mediul rural posibilitatea unei integrări normale în societate și șanse egale de plecare în atingerea scopurilor și ambițiilor personale.

REALIZAREA EDUCAȚIEI INTERCULTURALE ÎN ȘCOALĂ

Prof. Ionel Gabriel-Adrian
Școala Alice Voinescu
Drobeta-Turnu-Severin

Motto: *„A fi divers înseamnă a fi altfel. Diversitatea înseamnă, întâi de toate, capacitatea de a trăi în armonie cu ceilalți pentru că, în esență, suntem cu toții diferiți, atipici și prin aceasta lumea este de mii de ori mai frumoasă. Diversitatea înseamnă unicitate și multicultură, parte și întreg, echilibru și spirit de independență. Acceptarea diversității e înțelegere. Diversitatea suntem toți.”* Mihaela Dumitrașcu – Divers

În ultimele două decenii societatea tinde tot mai mult să depășească granițele impuse de frontiere, se mondializează. La aceasta se adaugă fenomenul imigrației, ce impune creșterea demografică în unele zone ale lumii, precum și fenomenul de polarizare a bogăției/sărăciei. Astfel, pentru o bună conviețuire, în Europa a devenit necesară implementarea educației interculturale în programul educațional din perspectiva desființării granițelor, pentru că este necesar să se prevină și să se evite conflictele interetnice și de altă natură, prin promovarea toleranței, a bunei înțelegeri și egalității de șanse între membrii aceleiași comunități. Diversitatea etnoculturală din societate o regăsim și la nivelul copiilor din instituțiile preșcolare. Aceasta este vârsta la care începe conturarea și conștientizarea propriei identități culturale. Obșnuirea copiilor cu ideea diversității trebuie să reprezinte o prioritate pentru cadrele didactice, cu atât mai mult în situația prezenței în grupă a unor copii proveniți din familii în care unul sau ambii părinți provin dintr-un mediu cultural diferit sau în care membrii familiilor copiilor au apartenențe religioase diferite. În cele ce urmează, voi arăta câteva argumente privind abordarea interculturalității :

Argumente pedagogice: „Educația interculturală vizează o abordare pedagogică a diferențelor culturale strategice prin care se iau în considerație specificitățile spirituale sau de alt gen, evitându-se pe cât posibil riscurile ce decurg din schimburile inegale dintre culturi sau și mai grav, tendințele de atomizare a culturilor” (Constantin Cucoș). Argumente sociologice: „Educația interculturală este o modalitate prin care societatea actuală devine mai bogată în diversitate. Diversitatea și managementul ei este un liant al grupurilor sociale”(Constantin Cucoș). Argumente psihologice: Dezvoltarea personalității este un deziderat urmărit în învățământul preșcolar, care urmărește cultivarea sentimentelor de toleranță față de diversitate ca dimensiune a caracterului.

Identitatea personală este fundamentată și de constituirea unei identități naționale, dar nu în opoziție cu identitățile în grupurile minoritare, ci în spiritul cooperării și schimbului de experiențe, valori, atitudini, credințe. Stima de sine este formată și prin valorificarea stimei față de celălalt. În școală copiii percep propriile diferențe în mod natural și nu au prejudecăți în relațiile reciproce, nu au o experiență de viață care să conducă la diferențe de rasă și etnie. Diversitatea nu este o noutate în sine în ceea ce întreprindem cu copiii în școală; nou este modul

de a o considera și integra în contextul didactic. Școala trebuie să excludă pe cât posibil inegalitățile, să recunoască diversitatea culturală ca pe un fapt pozitiv care conduce la o îmbogățire reciprocă. În acest context, am structurat mediul educațional în așa fel încât să reflecte diversitatea culturală și să ofere copiilor oportunități de a accepta diversitatea, promovarea respectului și cooperării. Astfel, am desfășurat o serie de activități în cadrul proiectului educațional cu tema „Dialog intercultural” în colaborare cu Școala din Kladovo, Serbia.

Programul de educație interculturală derulat s-a adresat atât copiilor, cât și cadrelor didactice, părinților, bunicilor și reprezentanților comunității locale din cele două țări, urmărind realizarea următoarelor obiective: Educarea copiilor în vederea formării viitorului cetățean european ce-și va păstra identitatea națională și va promova imaginea țării peste hotare; Oferirea unor contexte educaționale care să permită copiilor formarea competențelor și atitudinilor specifice unei educații interculturale; Valorificarea pozitivă a relațiilor interumane, pe criterii de egalitate Conștientizarea unor diferențe culturale dintre diferite etnii, religii și cultivarea respectului față de acestea; Familiarizarea copiilor cu obiceiurile, tradițiile, costumele populare din cele două țări, cu valorificarea obiceiurilor și tradițiilor specifice zonei locale; Educarea copiilor în spiritul toleranței și cooperării; Cunoașterea reciprocă și buna relaționare. Prin temele planificate și conținuturile lor: „Să ne cunoaștem mai bine”, „Arta populară românească”, „Obiceiuri, tradiții românești”, am pornit de la elemente ușor sesizabile de către copii, cum ar fi diferențele de limbă, folclor și tradiții, trecând treptat la elemente de istorie, religie, arhitectură și artă. Scopul desfășurării acestor activități a fost cunoașterea, relaționarea și comunicarea dintre copii, îmbinând diferite forme de învățare. Un real succes a avut prezentarea „Șezătorii din Mehedinți” la Kladovo unde au participat și reprezentanți ai comunității locale sârbe. Folclorul, arta milenară, tezaur de înțelepciune și experiență de viață trebuie apreciat și promovat așa cum merită, respingând pătrunderea elementelor eterogene de origine urbană sau extranțională, care duc la denaturarea, falsificarea și, în ultima instanță, la dispariția lui. Folclorul, care este pentru poporul român depozitarul a tot ce înseamnă tradiție, obicei și artă izvorâte din rădăcinile istoriei, trebuie cultivat în inimile și mințile generațiilor care se succed pe acest tărâm. Prin interesul manifestat de copii, dar și abilitățile căpătate de ei prin acest proiect, s-a confirmat faptul că folclorul dispune de multiple valențe educative care contribuie la formarea bunului gust pe care neamul nostru l-a dovedit în tot ceea ce a creat. Chiar dacă nu suntem creatori de folclor, avem la îndemână, prin meseria noastră, oportunitatea de a provoca o stare de spirit pozitivă în rândul copiilor față de arta populară, învățându-i să aprecieze valoarea și frumosul a căror viață se pierde în eternitate. Datinile, obiceiurile și tradițiile au rolul lor în permanența culturală a unui neam. De aceea, am căutat să cultiv copiilor conștiința apartenenței la o cultură națională, valoroasă chiar prin diversitatea ei provenită din unicitate. Cu ocazia deplasărilor în Serbia și a vizitelor pe care cei de acolo ni le-au făcut, am organizat serbări comune care ne-au dat posibilitatea să ne cunoaștem reciproc portul popular, obiceiurile și tradițiile. Prin prezentarea șezătorii le-am făcut cunoscut participanților acest obicei tradițional din Mehedinți. Conform șezătorii populare, copiii au tors lâna, au scărmanat penele, au țesut la gherghef, au cusut modele

populare pe șervețele, au făcut gheme. Toate aceste acțiuni s-au desfășurat în timp ce unii copii recitau, spunea ghicitori și interpretau cântece populare. Am avut în vedere ca versurile poeziilor și a ghicitorilor precum și cântecele să fie din folclor autentic, respectiv folclor mehedințean. Șezătoarea s-a încheiat cu un dans popular din Mehedinți, presărat cu strigături auzite din bătrâni, care au adus o notă de veselie jocului.

Și dacă i-am învățat pe copii versuri din cântecele vechi, pași din pasul strămoșilor noștri, făcându-i să înțeleagă că prezentul este valoros numai împreună cu trecutul, că astfel îmbinat prezintă o garanție pentru viitor, înseamnă că am sădit în sufletele lor unul dintre cele mai alese sentimente. Totodată, copiii din Serbia ne-au prezentat un program de cântece și dansuri populare specifice etniei sârbe. Experiența dobândită de copii în timpul acestor activități organizate în comun, le-a dat posibilitatea de a se simți mai aproape unii de alții, de a-și cunoaște și respecta portul, obiceiurile și tradițiile, indiferent de limba pe care o vorbesc. Aceste activități organizate în comun au făcut ca cei implicați să trăiască alese sentimente de respect și prietenie reciprocă, să se manifeste cu toleranță unii față de alții, cerințe a acestei noi educații a mileniului trei.

Bibliografie:

1. Cucos Constantin, Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași, 2000.
2. Dasen Pierre, Rey Micheline, Educație interculturală. Experiențe, politici, strategii, Editura Polirom, Iași, 1999
3. Duțu Mircea, Educația și problemele lumii contemporane, Editura Albatros, București, 1989
4. Feerreol Giles, Identitatea, cetățenia și legăturile sociale, Editura Polirom, Iași, 2000
5. Văideanu George, Educația la frontiera dintre milenii, Editura Politică, București, 198

Approche intégrée de la non-discrimination et de l'égalité des chances pour tous

Cadru didactic : Ristea Maria-Adelina
Școala Gimnazială Mălaia, jud. Vâlcea

Il est à peine nécessaire de rappeler que le droit à l'égalité est un des concepts les plus essentiels des droits et libertés fondamentaux de la personne humaine. Dès son préambule, la Déclaration universelle des droits de l'homme parle des droits égaux et inaliénables de tous les membres de la famille humaine et affirme que tous les êtres humains naissent égaux en dignité et en droit.

Depuis toujours on a parlé du concept de l'égalité des chances dans l'éducation, mais dans la vie actuelle cette chose est insuffisante ou pas très bien abordée dans les politiques éducationnelles et même dans la théorie et la pratique psychopédagogique roumaine. Les tensions entre les grandes idées des chances égales, de la coopération et de la solidarité sociale – d'un part – et la compétitivité, la concurrence – d'un autre part – connaissent une nouvelle forme dans l'enseignement.

De point de vue sémantique le concept de «chance» suppose une opportunité, une circonstance favorable, mais dans le domaine de l'éducation «l'égalité des chances» représente un accès vers une autre éducation de qualité, une participation scolaire comparable, des bénéfices comparables de l'éducation.

À mon avis l'accès et surtout les bénéfices constituent l'égalité externe des chances éducationnelles, située sous la forte influence des facteurs socio-économiques, politiques et culturels en temps que le deuxième reflète la capacité de la science et de la pratique éducationnelle pour assurer les conditions et les opportunités de développement et de valorisation intégrale du potentiel de chaque enfant.

L'égalité des chances représente une condition essentielle et définitoire mais pas suffisante pour la réalisation de l'égalité et du droit à l'éducation. L'existence d'une école égale pour tous assume des écoles d'une qualité comparable et similaire ; donc, l'assurance de toutes les conditions matérielles, humaines et pédagogiques pour un bon développement de chaque élève, n'importe pas la condition sociale, culturelle, politique, ethnique, de sexe, psychologique etc. Mais cette chose suppose aussi l'identification et l'élimination des obstacles qui peuvent perturber la réalisation de l'égalité des chances. Le principe de l'égalité des chances plaide pour la nécessité d'une égalité des chances (opportunités, circonstances éducationnelles) en lieu de l'égalité des résultats.

L'égalité des chances, comme principe des politiques éducationnelles doit être maintenue par des mesures, des actions affectives, positives et actives de transposition dans la pratique

scolaire. La logique de ces mesures vise parfois une certaine dose de discrimination positive (attention, ressources, fonds spéciaux) qui doit être très bien expliquée et comprise par tous les gens pour éviter la compréhension de l'aide supplémentaire comme *privilège* et comme réactions d'insatisfaction, fait qui peut contrevenir aux intentions du principe de l'inclusion sociale, d'une société pour tous.

Une des modalités pour aborder les directions d'action est représentée par trois directions qui désignent l'égalité des chances : l'assurance des chances dès le début de l'école – des chances égales d'accès (cet aspect est très important si on n'oublie pas qu'avant de l'entrée à l'école les élèves ont bénéficié des influences éducationnelles différentes); l'égalité des chances de curriculum et l'approche pédagogique ; l'égalité relative des résultats du processus éducatif.

Par l'égalité des chances, l'éducation pour tous doit être comprise comme une éducation pour chacun, comme une approche différenciée et personnalisée du projet scolaire et du soutien nécessaire à chaque personne. L'éducation de base ne fait pas référence seulement à l'ouverture et à l'adaptation des écoles pour ceux qui sont déjà à l'intérieur (pour ne pas être exclus), mais à des actions proactives pour l'identification des élèves situés à l'extérieur de l'école, pour détecter les obstacles à cause de lesquels ils ne peuvent pas arriver à l'école, les obstacles de l'intérieur de l'école qui empêchent une éducation qualitative pour chaque élève, mais aussi des ressources disponibles pour agir au niveau national et communautaire.

La Convention concernant la lutte contre la discrimination dans le domaine de l'enseignement, adoptée par la Conférence générale de l'UNESCO le 14 décembre 1960, reconnaît, dans son article 5, aux membres des minorités nationales, le droit d'exercer des activités éducatives qui leur soient propres, y compris la gestion d'écoles et l'emploi ou l'enseignement de leur propre langue, à condition que le niveau de l'enseignement dans ces écoles ne soit pas inférieur au niveau général prescrit ou approuvé par les autorités compétentes. Cette condition d'égalité du niveau de l'enseignement ne peut, bien évidemment, pas être remplie dans la plupart des cas si les Etats intéressés ne prennent pas de mesures positives correspondantes.

En conclusion, l'application concrète du principe d'égalité peut conduire en réalité à des mesures qui formellement peuvent paraître inégalitaires.

Comunicarea interculturală în școala Posibilități și limite

Inv. Hojda Sofia
Scoala Gimnaziala „Dragos Voda”
Moisei, Maramures

Școala modernă, menită să răspundă tuturor problemelor pe care le ridică educația generațiilor contemporane de elevi, încearcă să se adapteze din mers la cerințele principiului egalității șanselor la educație pentru toți copiii, principiu din dreptul fundamental pentru educație.

A face educație interculturală presupune ca însuși procesul educațional să se realizeze într-un mediu interacțional, prin punerea alături, față în față, a purtătorilor unor expresii culturale diferite. Alteritatea trebuie să devină un motiv de bucurie, o ocazie de întărire a sentimentului viețuirii laolaltă, o dorință a unei împreună simțiri și binevenite conlucrări. Altul este un prilej de descoperire și conștientizare a realei identități. Căci, în căutarea celui alt, ne descoperim pe noi înșine, ne dăm seama de ceea ce suntem, sperăm, merităm. Frumusețea existențială ne este dată de celălalt, de miracolul ieșirii din sine, de proiectarea în altul, de iubirea celui apropiat - ca și a celui îndepărtat!

Comunicarea culturală este cu atât mai dificilă cu cât cea mai mare parte a elementelor ei componente sunt destul de evanescente, mai puțin vizibile și mai greu comprehensibile. Precum aisbergul, a cărui mărime nu se vede, două treimi din el fiind cufundate, tot așa, cea mai mare parte a culturii rămâne ascunsă celor care iau contact pentru prima dată cu ea. Este drept că aspectele exterioare ale culturii (arhitectura, artele, îmbrăcămintea, ritualurile etc.) sunt ușor reperate și cunoscute. Rămân însă mentalitățile, concepțiile, idealurile - un câmp vast, aproape indeterminat. O comunicare interculturală veritabilă cere timp și răbdare din partea protagoniștilor. Cu cât cunoașterea unei culturi străine se adâncește, cu atât marja viitoarelor descoperiri se lărgeste. Familiarizarea cu o parte invizibilă a aisbergului stârnește curiozitatea pentru aflarea altora. Cumulul valoric achiziționat precum și antecedentele culturale funcționează ca un filtru de lectură a noilor stimuli culturali. Predeterminările culturale (cultura inițială a celui care se apropie de una străină) sunt resemnificate ele însele prin comparații cu noile date culturale. Cunoscându-i pe alții, mă cunosc mai bine și pe mine.

Învățarea interculturală constituie o coordonată importantă a oricărui program de educație. Ea are ca obiectiv cultivarea receptivității față de diferență, integrarea optimă a noutății valorice, mărirea permisivității față de alteritate, formarea unei competențe interculturale. Se pot imagina diferite exerciții practice de simulare sau trăire a interculturalității. De pildă, se poate prescrie ca fiecare profesor să-și organizeze și să petreacă o zi în stil intercultural, interacționând în mod premeditat cu stimuli culturali diferiți (citind diferite cărți, vorbind limbi străine, întâlnind persoane de alte etnii, preparând o mâncare ce ține de bucătăria unui popor oarecare, mergând la

o biserică ce aparține altui cult etc.). Tot în același scop, putem fi puși în situația de a ne analiza propriul arbore genealogic, identificând multitudinea intersecțiilor culturale care ne-au predeterminat (s-ar putea să avem surpriza să aflăm că antecesorii noștri au aparținut unor culturi minoritare, entități etnice etc.).

Se spune că fiecare copil este un univers, iar profesorul trebuie să fie atent în lucrarea de modelare și de cizelare a acelui copil, deoarece poate să facă din el un exemplu pentru ceilalți în viață sau poate să-i distrugă valorile, încrederea în sine, încrederea în ceilalți gradul de socializare... Implicarea și participarea elevilor la diverse activități desfășurate în parteneriat cu părinții și cu reprezentanții unor instituții culturale, le poate dezvolta nu numai capacitatea de comunicare, dar și cea de cooperare și interacțiune cu persoane care aparțin diferitelor culturi.

Iată câteva reguli procedurale de bază în formarea interculturală (Camilleri, 1999, pp. 210-214).

1. Înțelegerea logicii fiecărei culturi. Fiecare individ trebuie asigurat că face parte dintr-o cultură ce are toate atributele demnității și valorii. Nu este deloc onest să decretezi alte culturi ca fiind minore, bizare, șocante sau să avansezi ierarhii valorice între culturi. Judecățile peiorative la adresa unei culturi trebuie să dispară, demonstrând legăturile indestructibile dintre realități și specificitățile lor culturale. Culturile se construiesc în funcție de un anumit mediu, răspunzând unor nevoi bine determinate. O cultură prezentată în situația funcționării acesteia nu mai apare deloc stranie. Transplantată chiar explicativ într-un alt context (cum ar fi o cultură a trecutului valorizată după canoanele prezentului), aceasta este devalorizată sau desființată. La fel, culturile trebuie explicate pornind de la modelele de plecare, de la principiile profunde care le-au generat. Configurațiile culturale sunt autocentrate, ele pornesc de la un filon de bază în jurul căruia se adaugă noi elemente; e necesar să privești din interior (printr-un demers “emic”) și nu din exterior (printr-un demers “etic”) pentru a înțelege cu adevărat o cultură.

1. Educarea în perspectiva relativismului. Sistemele culturale trebuie judecate “în relație cu”, într-un mod detașat, de-centrat, pentru a ieși de sub tutela judecăților etnocentriste. Un prim nivel al acestei poziții constă în a prezenta modelul tău cultural, fără însă a-l impune. Al doilea nivel ar consta în conștientizarea faptului că nu avem nici un motiv în a decreta superioritatea culturii proprii. Nu numai că trebuie să fim toleranți față de alții, dar e corect să recunoaștem că nu putem legitima o judecată de valoare ierarhizantă asupra a două sau mai multe culturi.

2. A nu sacraliza culturile. Legitimând anumite culturi, ca practici acceptabile, nu trebuie ajuns la a le sacraliza, a le supradimensiona în defavoarea altora. Dinamica interculturală implică co-sentimentul principiului schimbării și al transformărilor permanente. Interculturalul face să se treacă de la ipostaza culturii dictate sau decretate de un grup, impusă ca o transcendență, la ipostaza înțelegerii culturii ca dialog cu alții; se trece de la “cultura-produs” la “cultura-proces”, de la o perspectivă statică la una dinamică. Stau mărturie pentru această înțelegere datele istoriei și ale antropologiei culturale: toate culturile trec, au o viață oarecare, se transformă, se transfigurează în multiple forme în timp și spațiu.

3. A lua în serios eterogenitatea. Trebuie învățat că eterogenitatea nu are nimic blamabil în sine, atunci când apare în mod natural, fără a fi impusă. Trăim din ce în ce mai mult în spații

culturale multiforme, diferențiate. A fi contra rasismului, a cunoaște mecanismele excluziunii și a lupta împotriva barierelor artificial construite între indivizi sau colectivități constituie o conduită ce se cere a fi achiziționată de cel chemat să realizeze educație pentru diversitate.

4. A recunoaște neînțelegerile și conflictele. A sesiza realitatea așa cum este, chiar dacă este deficitară sub aspect intercultural, constituie un examen de onestitate și probitate profesională. Conflictele între culturi sau între persoanele aparținând unor topici culturale diferite sunt evidente, iar a le conștientiza constituie primul pas în a le rezolva. Negativul se cere asumat, interpretat, înțeles, cu toate consecințele psihologice. Socialul facilitează uneori conflictele interculturale. Insecuritatea economică, șomajul, concurența pe piața muncii, schimbările sociale, orgoliile de tot felul au și o componentă culturală care antrenează conflict, inclusiv în perspectivă interculturală. Sunt apoi conflicte valorice aproape insurmontabile pentru moment care afectează bunele legături dintre purtătorii diverselor culturi: concepțiile diferite asupra poligamiei, avortului, condamnării la moarte, laicității etc.

Pregătirea profesorilor pentru gestionarea situațiilor multiculturale trebuie să fie multiformă, prin seminarii de formare, stagii de pregătire, grupe de lucru, echipe de cercetare, elaborarea de suporturi curriculare, vizite de studii.

Pregătirea presupune patru dimensiuni:

- dimensiunea personală, cu privire la propriul profil psihocomportamenta, prin depășirea prejudecăților și stereotipurilor personale;
- dimensiunea cognitivă, de cunoaștere a premiselor istorice, geografice, antropologice, sociologice privind generarea și consecințele fenomenelor interculturale;
- dimensiunea metodologică, de acumulare a metodelor și procedeele de păstrare și cultivare a diferențelor, de aplicare a metodelor de diferențiere și particularizare a valorilor;
- dimensiunea relațională, de cunoaștere aprofundată a datelor reale despre elevii cu care se lucrează.

Toți copiii trebuie să învețe să trăiască și să interacționeze pozitiv în această lume diversă. Atingerea acestui deziderat presupune implicații majore la toate nivelurile învățământului obligatoriu: politică, structuri, organizații, administrație; relații între școala și comunitate; restructurarea și formarea personalului; pedagogie; evaluare; selecția și repartitia elevilor, tutoratul; sistemul educativ și servicii cum ar fi hrană mediul fizic și, în general etosul școlii. Să schimbăm ideologia care respinge sau subordonează grupurile minoritare, să facem în așa fel ca, deținătorii puterii să opereze într-o manieră justă și umană.

Trăim încă într-o lume confuză, ne lăsăm de multe ori influențați de prejudecăți. Nu valorizăm și nu valorificăm diferențele dintre noi ca fapt, ne lăsăm conduși de suspiciune și respingere. Nu înțelegem multiculturalitatea ca fenomen care ne îmbogățește cu diversitate și pe care noi înșine nu trebuie să ne permitem să-l risipim.

Educația interculturală vizează dezvoltarea unei educații pentru toți în spiritul recunoașterii diferențelor ce există în interiorul aceleiași societăți. În acest context, școlii îi revine și misiunea de a forma tineri capabili să aprecieze diferitele culturi, care trăiesc alături, într-o societate multiculturală.

Bibliografie:

1. CIOLAN, L., Pași către școala interculturală – ghid de educație interculturală pentru cadrele didactice, Editura Corint, București, 2000
2. CUCOȘ, C., Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași, 2000
3. DASEN, P., Fundamente științifice ale unei pedagogii interculturale, în Educație interculturală, Editura Polirom, Iași, 1999
4. NEDELCU, A., Învățarea interculturală în școală – ghid pentru cadrele didactice, Editura Humanitas Educațional, București, 2004
5. ULRICH, C., Managementul clasei. Învățare prin cooperare – ghid pentru profesor,

UNITATE ÎN DIVERSITATE

Prof. IENUȚAȘ MONICA ADRIANA
Școala Gimnazială “George Coșbuc”, Baia Mare

Școala este un spațiu al diversității, reunind copii care provin din grupuri socio-culturale diferite, etnii diferite, chiar religii diferite. Numeroase statistici semnalează că diferențele existente între elevi constituie uneori sursa unor atitudini intolerante, discriminatorii, a unor situații de marginalizare, excludere, de încălcare a drepturilor omului și ale copilului. Copiii rromi, copiii cu probleme de sănătate, cei care provin din familii sărace sunt adeseori jigniți, ignorați, marginalizați, agresați, cuprinși în clase separate etc.

Sarcina școlii de astăzi este de a forma elevilor o conștiință europeană. Încă din clasele primare se impune cultivarea respectului și solidarității față de cultura altor popoare. În acest sens, însă elevii trebuie în primul rând centrați cultural, trebuie să cunoască foarte bine valorile propriei culturi, ca apoi să fie în stare a primi informații despre o altă cultură. Așadar, rezultă că „școala trebuie să fie mai întâi culturală și apoi interculturală. Trebuie mers spre intercultural prin cultural.”

Sintagma școală pentru diversitate este echivalentă sintagmei școală pentru toți și reprezintă dezideratul maximei toleranțe în ceea ce privește diferențele fizice, socioculturale, lingvistice și psihologice existente între elevi, misiunea fiind aceea de a le oferi tuturor posibilitatea de a învăța în funcție de ritmul, capacitățile și nevoile proprii și de a se exprima conform trăsăturilor individuate de personalitate.

Educația multiculturală în societatea modernă nu este numai o chestiune de descoperire a bogăției și varietății de aspecte de această natură în cadrul clasei de elevi. Copiii pot proveni din medii culturale diferite, dar de asemeni și profesorii, școala și comunitatea. Toleranța față de aspectele mai puțin cunoscute și căutarea celor complementare trebuie să devină atitudini esențiale, care să stea la baza noului curriculum al sec. al XXI-lea. Identificarea valorilor comune poate deveni o sarcină dificilă dacă nu este însoțită de recunoașterea beneficiilor care decurg din această diversitate.

Fiecare cadru didactic trebuie să aibă inițiative concrete, în funcție de context, pentru generarea și întreținerea respectului reciproc, toleranței interculturale și interetnice. Dascălii trebuie nu numai să comunice cu elevii săi, ci să-i determine pe aceștia să comunice unii cu alții, indiferent de apartenențele sau diferențele ce le sunt caracteristice.

Pe lângă încurajarea gândirii critice și crearea de oportunități pentru abordarea problemelor din unghiuri diverse, educația multiculturală poate conduce la formarea unor abilități superioare de a negocia și de a funcționa într-un mediu ocupațional și social complex. Date fiind schimbările demografice actuale și diversitatea în creștere a pieței muncii la nivel global, acesta este un aspect foarte important în pregătirea tinerilor pentru viață după absolvire. Marile companii multinaționale susțin că diversitatea procesului educațional contribuie semnificativ la dezvoltarea capacității tinerei generații de a trăi și munci în relații de colaborare

și de a comunica dincolo de limitele geografice. Mai mult decât atât, aceste companii consideră că diversitatea în cadrul forței lor de muncă va conduce la apariția unor idei și produse mult mai avansate decât în alte condiții.

Abilitatea de a funcționa cu succes în medii sociale complexe necesită mai mult decât simpla identificare a unui set de reguli sau de principii calauzitoare preluate din manuale sau cursuri. Deși discuțiile în clasă și lecturile abordate din diferite perspective pot îmbunătăți calitățile sociale și inter-personale, acestea sunt dezvoltate, interiorizate și accentuate prin experiențe implicite de învățare care pot apărea în contextul expunerii directe față de un cadru social divers. Nu este vorba numai de diversitate în sens structural și demografic, dar și de interacțiunile care facilitează schimbul de idei, experiențe și perspective între grupuri diferite. Într-adevăr, tinerii expuși mai mult acestui tip de diversitate demonstrează un nivel mai ridicat de conștiință culturală și rasială și o mai mare deschidere către toleranță și provocare în sensul de motor al progresului.

La fel ca Uniunea Europeană, educația multiculturală este un proiect de viitor, ce va trebui să răspundă provocărilor diversității interne, noilor tendințe globale și viitoarelor cerințe și așteptări ale cetățenilor europeni. Dacă însă politica regională reușește să reducă disparitățile economice și sociale din cadrul Uniunii și să îmbunătățească competitivitatea și dinamismul acesteia, reducând astfel diversitatea economică și socială, iar politica culturală, prin intermediul dialogului intercultural și al celorlalte inițiative, va reuși să demonstreze avantajul competitiv al diversității culturale, să stimuleze creativitatea, inovația, interesul și respectul față de cultură – patrimoniu comun și divers în același timp, atunci vor dovedi că motto-ul Uniunii Europene funcționează, că suntem cu toții uniți în diversitate.

În concluzie, dimensiunea interculturală a unui proces educativ de calitate joacă un rol deosebit de important în societatea modernă prin capacitatea sa de a îmbogăți creativ sistemul general de valori, dar și prin abilitatea de a împărtăși în mod efectiv aceste valori cu cei din jurul nostru. Acest fenomen va avea o consecință logică și necesară: dezvoltarea inevitabilă a unor relații bazate pe toleranță, înțelegere și flexibilitate între cetățenii lumii de azi.

BIBLIOGRAFIE

- 1)Cucoș, C., *Pedagogie*, Editura Polirom Iași, 2006
- 2)Salade, D, *Dimensiuni ale educației*, EDP București, 1998
- 3)Văideanu, G, *Unesco 50 –Educație*, EDP București, 1996
- 4)Voinea, Maria; Bulzan, Carmen, *Sociologia drepturilor omului*, Editura Universității București, 2004

Educația pentru diversitate și multiculturalism

prof.înv.primar MONICA IENUȚAȘ
Școala Gimnazială "Avram Iancu", Baia Mare

Trăim încă într-o lume confuză, ne lăsăm de multe ori influențați de prejudecăți. Nu valorizăm și nu valorificăm diferențele dintre noi, ne lăsăm conduși de suspiciune și respingere. Nu înțelegem multiculturalitatea ca fenomen care ne îmbogățește cu diversitate și pe care noi înșine nu trebuie să ne permitem să-l risipim.

Toți copiii trebuie să învețe să trăiască și să interacționeze pozitiv în această lume diversă.

În învățământul primar, familiarizarea majorității cu limba, cultura, tradițiile minorităților revine învățătorilor.

În primul rând, cadrele didactice trebuie să fie persoane deschise spre toți copiii, să fie tolerante, indiferent din ce familii provin copiii din clasă din punct de vedere etnic, religios, rasial, social etc.

Tactul pedagogic îl ajută pe cadrul didactic să creeze un ambient stimulat, unde se evită ironiile, criticile, contrazicerile colegilor atunci când un elev emite idei neobișnuite.

În munca la clasă putem folosi metode care ajută colegii să se cunoască mai bine, să comunice unul cu celălalt.

Lectura în perechi o modalitate care dezvoltă capacitatea de a coopera cu alt coleg pentru a rezolva o sarcină de învățare care presupune lectură. Este o metodă de a activa lectura și de a dezvolta abilitățile de citit ale elevilor. Munca în perechi este o metodă de predare extrem de veche și cunoscută.

O metodă mai nouă introdusă la noi este cea sugestiv denumită Mozaicul și care ajută elevii să comunice, dezvoltă capacitatea de a coopera cu mai mulți colegi pentru rezolvarea unei sarcini de învățare, oferă ocazia realizării comunicării pe orizontală, de la elev la elev.

Copiii pot fi familiarizați cu limba, cultura și tradițiile minorităților și prin dezbateri sau discuții libere. Le facem cunoscut copiilor că nu suntem toți la fel, că avem fiecare o identitate. Exemplificăm prin faptul că unii vorbesc acasă altă limbă decât limba română. Astfel, îi putem ruga pe copiii respectivi să ne spună câteva cuvinte în limba lor maternă. După discuții prealabile cu părinții lor, prin care îi vom ruga să-i îndrume în mod specific pe copii, le vom cere acestora să ne expună, să ne povestească un obicei de sărbători care este diferit de ceea ce este specific la noi. La fel se poate proceda și în ceea ce privește minoritatea religioasă.

Serbările sunt cel mai plăcut mod pentru copii de a arăta ce știu și cine sunt. În pregătirea unei serbări va fi cu atât mai plăcut pentru copiii de diverse etnii să prezinte o poezie, un cântec, o numărătoare, un dans, un joc specific etniei, pe care le cunosc din familie. Nu numai copiii din clasă vor fi încântați să vadă și altceva, ci și părinții copiilor minoritari. În felul acesta, majoritatea face primul pas, se deschide spre cei care sunt altfel, vorbesc altfel, iar minoritarii nu sunt insensibili la manifestările pozitive ale majoritarilor.

Rezolvarea problemelor legate de educația etnicilor rromi este oarecum mai sensibilă. Ea depinde de un complex de factori sociali, culturali, afectivi. Între aceștia se desprind drept cauze principale ale abandonului școlar sărăcia, tradițiile etniei și discriminarea elevilor rromi în cadrul sistemului de învățământ.

Marginalizarea rromilor(cel mai adesea nedeclarată) merge de la atitudinea mai puțin binevoitoare față de elevi, așezarea lor în ultimele bănci până la lăsarea de izbeliște a școlilor și claselor în care învață copii rromi.Mai mult chiar,cadrele didactice din afara etniei, cu grade didactice și rezultate bune, care predau la aceste clase, sunt marginalizate.

Elevii rromi ajung de multe ori în situații de eșec și abandon școlar. Mulți dintre ei nu termină gimnaziul. Se pune întrebarea: cât li se datoreaza acest fapt celor care abandonează școala și cât școlii?

Profesorii implicați în educația interculturală ar trebui să fie atenți la câteva aspecte. Prima îndatorire a dascălului este de a asigura o gestionare democratică a clasei sau școlii, pentru a permite fiecăruia posibilitatea de a se exprima, de a dezbate, de a ține cont de altul, de a-și asuma responsabilități. Este necesar apoi de a se da, rând pe rând, fiecărui elev șansa de a experimenta diferite roluri, inclusiv cel de animator sau lider, de a lua cunoștință de diferite forme de conducere, de a percepe și a analiza relațiile de putere din grup, instituție sau societate, de a depista abuzurile și a lua act de ele, Și ,nu în ultimul rând, cadrul didactic are datoria de a de a veghea la locul acordat în școală limbilor, culturilor, convingerilor etice sau religioase, competențelor diferite ale elevilor; spre ce percepții sau atitudini conduc acestea, de egalitate sau de marginalizare;

Educația într-o perspectivă interculturală și multiculturală este o strategie pentru a promova drepturile omului, pacea, dezvoltarea. Activitățile educative trebuie înțelese în dinamica lor și prin funcționarea acestor criterii.

Filosofia pe care se bazează o educație multiculturală este simplă: suntem diferiți, dar trăim împreună. Dacă am avea un singur fel de fructe sau un singur fel de legume hrana noastră ar fi foarte săracă. Diversitatea înseamnă bogăție.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Merfea, M., 1991, *Țigani. Integrarea socială a romilor*, Ed. Barsa, Brasov.
- 2) Perregaux, Christiane, 1999, *Pentru o abordare interculturală în educație*, în *Educația interculturală. Experiențe, politici, strategii*, Ed. Polirom, Iași.
- 3) Starkey, Hugh, 1991, *Educația pentru drepturile omului, o provocare*, Ed. Cassel Educational Limited Villiers House.
- 4) Zamfir, C., Zamfir, E., 1993, *Țigani între ignorare și îngrijorare*, Ed. Alternative, București.

Cooperarea multiculturală – calea prin ceilalți spre noi înșine

Prof. dr. Marian Flavia-Luana
Școala Gimnazială “Petofi Sandor” Colțau

Conviețuirea armonioasă necesită cunoaștere și respect reciproc. Într-un context multicultural tot mai accentuat în care societatea își schimbă constant componența cu reprezentanți de etnii și naționalități variate, devine inevitabilă întâlnirea dintre culturi și mentalități diferite.

Dincolo de depășirea barierelor de comunicare lingvistice sau culturale, multiculturalitatea și diversitatea pot fi valorificate pentru a îmbunătăți calitatea vieții și a îmbogăți experiența. Acest aspect este vizibil și posibil mai ales în mediul școlar sau educațional în care copiii, cu o receptivitate mai ridicată decât a adulților pentru nou, intră în contact cu copii care vorbesc o altă limbă, vin din medii culturale sau etnice diferite sau au învățat în sisteme educaționale din alte țări.

În lipsa unor prejudecăți transmise de mediul familial, copiii își manifestă în primul rând curiozitatea pentru tot ce este diferit și astfel ajung în scurt timp la un stadiu de cunoaștere a celorlalți. Respectul, însă, se construiește în timp și necesită un efort susținut de acceptare și apreciere a diferențelor. În acest sens, profesorii pot să medieze cunoașterea și experiența multiculturală a elevilor și pot în timp să formeze atitudini pozitive care să favorizeze acceptarea celorlalți și conviețuirea multiculturală armonioasă.

Nenumărate activități educative pot să aducă elevii în contact cu alte culturi și alte moduri de gândire și acțiune, atât în timpul orelor, cât și prin activități extracurriculare. Orele de dirigenție și de cultură civică pot fi destinate discutării diverselor aspecte legate de diferențele pe care elevii le observă în jurul lor, în media sau la școală. Orele de limbă străină aduc elevii în contact direct cu un element esențial al multiculturalității și anume limba străină care le permite accesul la cunoașterea unor spații și culturi diferite și mijlocește interacțiunea cu acestea. Îndeosebi elevii din clasele primare manifestă un interes sporit pentru învățarea limbilor străine, creându-se astfel un fond de interes și deschidere spre toți cei care cunosc aceeași limbă, indiferent de diferențele culturale, etnice sau chiar rasiale. Când întâlnesc vorbitori nativi, copiii trec mult mai ușor peste prejudecăți și sunt mai interesați să comunice cu succes în aceeași limbă cu aceștia. Din acest punct de vedere, învățarea unor cuvinte sau expresii uzuale în limba minorităților etnice din țara noastră favorizează cooperarea și comunicarea între copii și marchează în același timp un grad de respect și interes pentru specificul cultural și lingvistic al colegilor de clasă sau de școală de altă etnie.

Învățarea unei limbi străine permite cunoașterea indirectă a multor aspecte legate de viață și obiceiurile oamenilor de naționalități și culturi diferite. O cunoaștere directă, însă, permite preluarea unor exemple de bune practici și în timp, chiar schimbarea mentalității. Relevante în acest sens sunt activitățile extracurriculare de tip excursie, schimb de experiență, activitățile de voluntariat, festivalurile de tradiții și obiceiuri, concursurile internaționale, taberele școlare și alte activități educativ-instructive care favorizează pe de-o parte cunoașterea unor grupuri etnice diferite din aceeași școală sau de la sute de kilometri distanță, iar pe de altă parte formează relații de prietenie, apreciere, colaborare, respect, cu efect pe termen lung de îmbunătățire a propriei conduite.

Puterea exemplului este calea cea mai simplă de a asigura cooperarea multiculturală. Oricâte discuții, lecții și prelegeri s-ar organiza, efectul unei acțiuni care pune în practică principiile de conviețuire pe care le cunoaște în mod intuitiv oricine este imediat, de durată și mult mai convingător, deoarece acționează direct asupra conștiinței. În baza acestui principiu s-a demarat și proiectul „Suntem copii, suntem egali: români și rromi” de către școlile gimnaziale Preluca Veche, Copalnic Mănăstur, Ponorâta și „Petofi Sandor” Coltău, toate având în componență sau în mod exclusiv elevi de etnie rromă. În plus, Școala Gimnazială „Petofi Sandor” Coltău asigură un plus de multiculturalitate și prin prezența secției cu predare în limba maghiară.

Proiectul a asigurat prin varietatea activităților organizate în primul rând întâlnirea directă a elevilor și a cadrelor didactice din cele patru școli. Acest lucru s-a realizat prin vizite la fiecare dintre școlile implicate și desfășurarea de activități educative, artistice, ecologice sau recreative comune care să pună în contact copiii provenind din medii diferite, atât culturale și etnice, cât și sociale și să le creeze condiții de interacțiune, comunicare și cunoaștere într-un context plăcut, de colaborare și prietenie care să formeze atitudini pozitive elevilor și să-i motiveze, în același timp, să-și îmbunătățească comportamentul, modul de viață și aspirațiile și să înlocuiască prejudecata cu acceptare, înțelegere și respect.

Trebuie precizat faptul că și în interiorul aceleiași etnii există prejudecăți ale celor cu un nivel de trai mai ridicat sau cu preocupări mai variate față de membrii aceleiași etnii cu posibilități financiare sau educaționale mai reduse. Din acest punct de vedere se poate spune că elevii fiecărei școli, care la un moment dat au organizat activități pentru elevii școlilor venite în vizită, au depus muncă de voluntariat. Dincolo de solicitarea venită din partea profesorilor organizatori de a participa activ la activități, elevii-gazdă au manifestat interes și entuziasm în a-i face pe vizitatori să se simtă bine primiți și să aprecieze avantajele școlii vizitate, atitudini pe care și le-au format singuri din dorința de a se ridica la nivelul activităților la care au participat și ei ca vizitatori. Colaborarea pentru atingerea unui scop comun de orice fel, fie că a fost realizarea unui colaj pentru celebrarea Zilei Pământului, plantarea de flori și arbuști, ornamentarea unor ouă de Paști sau împărțirea aceleiași mese a permis atingerea unei finalități de ordin superior: conștientizarea de către elevi a importanței colaborării indiferent de diferențele etnice sau sociale pentru realizarea unor activități plăcute și asigurarea accesului fiecărui copil la bucuria interacțiunii cu ceilalți.

Un alt efect notabil al activităților derulate prin intermediul proiectului va fi vizibil în timp, dar a fost conștientizat deja de participanții tuturor școlilor. Toți avem de învățat câte ceva de la ceilalți și întâlnirea cu grupuri etnice diferite evidențiază și mai mult diferențele de mentalitate și practică care pot fi folosite ca exemple în propria viață. Admirația pentru aspectele impresionante, unice și frumoase ale celorlalte culturi, precum sunt în Coltău dansurile tradiționale ale rromilor sau castelul Teleki vizitat de către elevi, este primul pas pentru înlocuirea prejudecății cu aprecierea și încrederea. În plus, pentru copiii rromi cu posibilități sociale reduse, vizitarea celorlalte școli a fost un bun prilej de a-și forma aspirații mai înalte și de a dobândi un plus de motivare pentru învățare văzând copii tot de etnie rromă care locuiesc și învață cu succes într-un mediu diferit.

Puterea exemplului aduce conștientizarea propriilor posibilități și asigură adevărata egalitate de șanse. Aceasta nu constă doar din asigurarea unor condiții similare de viață și educație. Numeroși copii cu posibilități financiare și intelectuale ridicate nu își ating potențialul maxim, în timp ce alți copii, din medii defavorizate au realizări mai importante. Diferența de

șanse constă și în atitudinea familiei și a cadrelor didactice față de copii și potențialul acestora și deseori a copiilor unii față de alții și față de ei înșiși.

Lipsa încrederii și încurajării este de cele mai multe ori principalul obstacol în asigurarea unei egalități de șanse autentice în educație și în fața provocărilor vieții. Din acest punct de vedere interacțiunea multiculturală, cunoașterea reciprocă, colaborarea cu respectarea diferențelor și conștientizarea aspectelor umane comune sunt esențiale în formarea unor tineri încrezători în cei din jur și în propriile forțe, care să aibă cu adevărat șanse egale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bhikhu Parekh, *Rethinking Multiculturalism. Cultural Diversity and Political Theory*, Macmillan, London, 2000.
2. Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*, Ed. Polirom, Iași, 2006.
3. Sălăvăstru, Dorina, *Psihologia educației*, Ed. Polirom, Iași, 2004.

CĂI DE REALIZARE A EDUCAȚIEI MULTICULTURALE

Prof. înv. primar Măguț Nelica Valentina
Școala Gimnazială Copalnic Mănăștur

Mediul cultural în care trăim ne marchează dezvoltarea în aceeași măsură în care aceasta este influențată de calitățile înăscute: „suntem la fel de mult creații ale culturii noastre, precum suntem și creații ale creierului nostru” (Gardner, 1991, p. 38).

Desfășurarea procesului de învățământ în clase eterogene în ceea ce privește mediul socio-cultural din care provin este o realitate, astfel abordarea pedagogică cea mai bună este aceea care face din diferențele culturale un avantaj și nu un handicap care trebuie ascuns și care generează complexe. Spiritul care trebuie să antreneze educația multiculturală este unul de deschidere, cooperare și nu unul de respingere..

Multiculturalitatea oglindește societatea care este diversă, multilingvistică, multietnică, multireligioasă. Oameni aparținând diferitelor culturi intră în contact întâmplător sau când se impune aceasta. Deși clasele de elevi cunosc diferite aspecte ale interculturalității, cel mai des pomenite sunt legate de prezența copiilor rromi.

Cadrul didactic pus în această situație trebuie să rezolve simultan cel puțin două probleme:

- să creeze la clasă un climat de lucru favorabil, în care toți participanții la procesul educativ să fie într-o zonă de confort, să se simtă în largul lor, fără complexe de inferioritate datorate etniei căreia îi aparțin sau religiei pe care o urmează, etc.
- să realizeze obiectivele care-i stau în față în vederea dobândirii de către elevi a competențelor specifice .

M. Rey propune o serie de sugestii de realizare a educației inter și multiculturale, și anume:

- utilizarea noilor tehnologii ale învățării (învățământ la distanță, internet, programe TV educative, casete audio-video, softuri educaționale);
- activități desfășurate în parteneriat cu părinții și cu reprezentanții diferitelor instituții);
- participarea la evenimente culturale și sărbători locale, expoziții, concursuri, serbări, activități muzicale, manifestări sportive, organizarea de întâlniri între persoane aparținând unor culturi diferite, ca ocazie de cunoaștere și stabilire a unor noi relații de prietenie, mergând de la vizite, excursii, petrecerea timpului liber împreună până la schimburi literare, muzicale, culinare;
- înfrățirile, practicate între regiuni, orașe, comune, școli, instituții socialculturale. Ele reprezintă o ocazie concretă de manifestare a schimburilor și solidarității (clase ale aceleiași școli, clase/școli din regiuni diferite, clase/școli cu dominantă lingvistică diferită
- corespondența școlară (desene, casete, e-mail);
- celebrarea „Zilei drepturilor copilului” (20 noiembrie), a „Zilei copilului prin concursuri, expoziții, postere, dezbateri pe teme specifice educației interculturale.

Aici intervine arta profesorului de a îmbina aceste aspecte cât mai armonios, de a găsi cele mai potrivite căi pentru a finaliza tot ce și-a propus. Devin foarte importante metodele pe care cadrul didactic le folosește că să-și atingă țintele propuse, acele metode care centrează activitatea pe fiecare elev, dar și pe grupul eterogen de elevi. Metodele de predare utilizate în vederea realizării unei educații multiculturale sunt cele active și interactive, folosite în mod obișnuit în procesul de predare-învățare-evaluare pentru a stimula elevii să-și dezvolte abilitățile de gândire și să comunice unii cu ceilalți. Printre abilitățile vizate a fi dezvoltate prin intermediul acestor

metode se numără: Exersarea competențelor legate de învățarea prin cooperare, de gândire de ordin superior, de analiză, sinteză și comparație precum și exersarea competențelor de comunicare eficientă.

Scopul este de a-l face pe elev să înțeleagă că cel mai important este să învățăm împreună și unul de la altul pentru că, fiecare în parte, să deținem competențele necesare progresului școlar. Cheia reușitei este comunicarea, colaborarea, depășirea obstacolelor legate de apartenența la un anumit grup.

Lectura în perechi este o metodă care ajută elevii să comunice unul cu altul și le dezvoltă capacitatea de a citi fluent și conștient. Lectura în perechi dezvoltă capacitatea de a coopera cu alt coleg pentru a rezolva o sarcină de învățare care presupune lectură. Este o metodă de a activa lectura și de a dezvolta abilitățile de citit ale elevilor. Este o metodă de predare extrem de veche și cunoaște foarte multe variante: lectura cu colegul de bancă, lectura și rezumatul în perechi, lectura cu leader, prietenii prin email, lectura pentru un coleg, lectura cu discuții.

Jocul de rol ajută elevii să devină empatici, să experimenteze o situație din perspective diferite. Dezvoltă capacitatea de a rezolva probleme și permite exersarea unui stil de comunicare. Faptul că dezvoltă gândirea orientată către ceilalți este un mare câștig în vederea realizării educației multiculturale, de acceptare a celuilalt și de respectare a valorilor celorlalți.

Jocul de rol este o metodă care favorizează înțelegerea altei persoane sau situații prin ocazia pe care le-o oferă de a interpreta roluri diferite de situația lor obișnuită.

Metoda proiectelor servește elevilor în facilitarea studierii unui subiect, sarcina de învățare fiind elementul de bază.

Indiferent de mediul din care provin, elevii pot aduce o notă de inedit în ceea ce privește realizarea unei sarcini. În realizarea unui album al familiei, de exemplu, pot întocmi un arbore genealogic, pot îngloba fotografii cu membrii familiei, individual și cu toată familia, pot evidenția evenimente semnificative din istoria familiei, toate acestea încununate de descrierea unor tradiții păstrate în familie.

Fiecare va prezenta colegilor proiectul său și va da explicații acolo unde este cazul. Va răspunde și întrebărilor pe care colegii i le pot adresa, lăsând loc fiecăruia să-și manifeste personalitatea, să-și promoveze specificul. Auditoriul va avea o atitudine potrivită, astfel încât cel care vorbește să realizeze că ceea ce spune este important pentru colegii săi și să-și îmbunătățească stima de sine, fiecare participant va fi apreciat pentru contribuția pe care și-a adus-o la realizarea sarcinii. Aici cadrul didactic trebuie să neutralizeze toate încercările de segregare care ar putea apărea.

În școala noastră colectivele de elevi sunt eterogene din punct de vedere al etniei și convingerilor religioase; avem copii cu familii monoparentale, copii cu unul sau amândoi părinți plecați în străinătate la muncă, copii provenind din medii economice, socio-culturale total diferite.

Pornind de la această situație concretă, cadrele didactice încearcă să facă față unor situații care pot genera conflicte, pornite uneori tocmai de la discriminare, de cele mai multe ori fiind vorba de violență verbală.

Activitățile pe care le-am organizat în vederea îmbunătățirii relațiilor interumane au adus un plus de conștientizare la nivelul fiecăruia că la școală toți suntem egali, indiferent cât de diferiți suntem, de isteți sau de înalți, nu ne certăm, nu ne jignim, ne respectăm unul pe altul.

Am încercat să eliminăm cât mai multe cauze generatoare de discriminare. Astfel, am constatat că la problemele de comunicare ale elevilor și toleranță scăzută la frustrări, la dificultățile de adaptare la disciplina școlară, la imaginea de sine negativă, se adaugă

instabilitatea emoțională și dificultățile de concentrare. Preluarea unor modele din familie, lipsa de supraveghere a copiilor, în cazul familiilor în care unul sau ambii părinți sunt plecați temporar la muncă în străinătate, se numără printre cauzele cel mai des întâlnite. Din școală se adaugă deficiențele de comunicare și relaționare în grup și de aici pot începe unele situații cu impact negativ asupra elevilor.

În urma identificării cauzelor care pot genera situații de discriminare, încercăm să organizăm activități de natură să îmbunătățească sfera relațiilor dintre copii, precum și dintre ei și adulți. În acest scop am convenit asupra unor măsuri a căror aplicare ar putea contribui la atingerea țintei propuse:

- Asistență acordată de către consilierii școlari atât elevilor cât și părinților;
- Participarea la programe de formare a cadrelor didactice privind managementul clasei, rezolvarea de conflicte, dezvoltarea abilităților de comunicare;
- Prezentarea unor studii de caz
- Organizarea unor întâlniri și discuții cu reprezentanți ai societății civile sau ai comunității;
- Împlicarea bisericii în organizarea unor activități specifice, promovarea toleranței;
- Elaborarea și difuzarea de materiale informative în vederea conștientizării importanței respectării fiecărei individualități
- Introducerea în curriculumul la decizia școlii a unor teme privind promovarea toleranței și cooperării.

Am antrenat elevii în proiecte care militează pentru relații de colaborare și cooperare interumane, un exemplu în acest sens fiind „Fare football against racism in europe”. Doi ani la rând elevii noștri s-au folosit de sport pentru a dovedi că suntem egali, fete și băieți, români și romi. Activitățile au reunit elevi, părinți și parteneri în procesul de educație.

Pintr-o muncă susținută și continuă pe această direcție credem că vom putea îmbunătăți climatul de lucru din școala noastră, strâns legat de obținerea unor rezultate tot mai bune la activitățile școlare și extrașcolare, de schimbare, unde este nevoie, a mentalității copiilor și părinților acestora.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bernat, Simona-Elena, *Educație multiculturală*, ghid metodologic, Cluj, 2006
2. Cojocariu, Venera-Mihaela, *Învățământ primar*, „Educatia interculturala, conceptualizare si contextualizare” Universitatea din Bacău, Editura Miniped, 2003.
3. Cozma, T., *O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea*, Editura Polirom, Iași, 2001
4. Stoica, Marin, *Pedagogie și psihologie*, Editura Gheorghe Alexandru, 2002.

ROLUL ACTIVITĂȚILOR RECREATIV- CREATIVE ÎN DEZVOLTAREA RELAȚIILOR MULTICULTURALE

Șovre Camelia Gina
Școala Gimnazială Copalnic Mănăstur

„Ori de câte ori un copil pus în fața unei probleme restructurează datele problemei sau imaginează procedeul ce conduce la soluție independent de faptul că este o sarcină școlară, a vieții curente sau un test, el înfăptuiește o invenție”. (P. Oleron)

„Există adesea, în prima copilărie, o prospețime a imaginației, o curiozitate neobosită, un fel de geniu poetic, pe care savanții sau artiștii ajunși la maturitate nu le pot găsi decât cu mare greutate”.

Pornind de la această remarcă a lui Gaston Berger din „L'homme moderne et son education” putem să ne îndreptăm atenția spre o abordare cu încredere a problematicei creativității, susținuți de orientările din „Curriculum national” și de „Planul - cadru de învățământ”.

Respectând principiile de descentralizare, de flexibilizare și de decongestionare a parcursului școlar, putem să abordăm cu deosebită flexibilitate domeniul ariilor „Arte” și „Tehnologii”. Valorificând cele mai de preț însușiri ale copilăriei (inventivitatea, fantezia, imaginația, căutările pasionate, elanul spre aventură și cunoaștere regăsite în activitățile realizate la clasă) vom stimula și vom forma inteligențe îndrăznețe, oameni cu o gândire independentă, creativă.

Deoarece imaginea sau cuvântul redă echilibrul, speranța și puterea, deoarece iubesc frumosul din natură și din artă, observând și apropiindu-mă în permanență cu emoție de spectacolul sublim al naturii și încercând nu de puține ori să redau prin culori sau cuvinte o parte infimă din acest spectacol, (peisaje ori flori ce aduc primăvara în suflet chiar și în anotimpul de iarnă), cred că prin conținuturile ariilor “Limbă și comunicare”, „Arte” și „Tehnologii” voi reuși să stimulez disponibilitățile creatoare existente mai mult sau mai puțin în fiecare dintre elevii mei

Copiii nu pot realiza la începutul drumului lor de mici artiști forme care să le întruchipeze cât mai sugestiv ideile și sentimentele. Cu atât mai puțin se vor orienta în structura spațiului compozițional. Privind atent natura, ei vor observa nu numai frumusețea ei, dar și varietatea plantelor, forma și culoarea lor. O frunză care se desprinde și se leagănă în vânt, o castană căzută pe o alee din parc sau o ghindă găsită la poalele copacului pot constitui materiale de bază în realizarea unor minunate lucrări în orele de „Abilități”. Aceste materiale din natură, ușor de procurat, se pot transforma în mâinile lor în jucării minunate. Este nevoie de puțină îndemânare, fantezie, imaginație și multă răbdare.

Motivația alegerii cercului de lectură, ”EXPLORATORI ÎN LUMEA CĂRȚILOR” apare din experiența didactică la clasă, la orele de limba și literatura română, unde am constatat că elevii, în mare parte, nu mai sunt interesați de lectură. Agresiunea audio-vizualului în domeniul informațiilor, de multe ori facile și nocive, lipsa posibilităților de selecție, necesită găsirea unor modalități de atragere a elevilor către un univers plăcut, îmbietor, relaxant – lectura. Acest

univers trebuie redescoperit de către elevi, prin inițierea și parcurgerea unor teme interesante, bogate în conținut informațional, cu valențe formative și capabile să readucă în conștiința lor adevăratul sens al cărții.

Literatura, prin profunzimea mesajului, gradul de accesibilitate și nivelul realizării artistice, se dovedește capabilă să intre într-o relație afectivă cu cei cărora le este destinată: elevii. Mesajul artistic al operelor contribuie la educarea acestora în spiritul unor virtuți morale.

Prin limbajul specific al cărții, personajele exponențiale, epicul dens, conflictul împins spre suspans și senzorial, deznodământul fericit, literatura, contribuie la formarea și modelarea caracterelor, la stimularea dorinței de cunoaștere și perfecțiune. Formarea și modelarea caracterelor, deprinderilor elevilor cu normele de comportare civilizată a sentimentelor morale, curajul, perseverența, respectul pentru muncă, sunt cerințe cărora opera literară, prin specificul ei, aduce o contribuție majoră.

De regulă, o mare parte dintre elevi citesc din “constrângerea” notei din catalog. Astfel, de multe ori lectura se transformă în asimilarea de cunoștințe noi, fără ca cititorii să fie cu adevărat afectați de lectură. Prin urmare, să-i învățăm pe elevi cum să citească de plăcere, cum să se relaționeze cu textul și cum să acționeze ca răspuns la ceea ce au citit, cum să treacă de la reproducerea naivă la analiza complexă a textului.

Cercul de lectură ales oferă posibilitatea de a-i convinge pe elevi să devină prietenii cărților, adu-cându-le ca argument cuvintele lui Charles W. Eliot: *„Cărțile sunt cei mai tăcuți prieteni; sunt cei mai accesibili și înțelepți consilieri și cei mai răbdători profesori”*.

Așadar, consider că este datoria noastră, a dascălilor, de a găsi strategia adecvată și puntea de comunicare prin care să cultive elevilor plăcerea de a citi. Acesta este și scopul prezentului demers didactic. Cercul de lectură sau activitățile artistico-plastice pot cultiva valori și atitudini:

- cultivarea dragostei pentru lectură și dezvoltarea gustului estetic;
- cultivarea sensibilității prin receptarea operei literare;
- cultivarea încrederii în sine și în oameni, a gândirii pozitive
- formare unor deprinderi de exprimare artistică, nu doar prin cuvinte, ci și prin culoare, formă, mimică și gesturi etc.

Elevii care participă la acest cerc realizează produse finale ca:

- Eseuri literare, poezii, materiale multimedia sau PowerPoint, Cd-uri pe tema dată sau teme liber-alese;
- Promovarea prin literatură și artă a tradițiilor, culturii minorităților;
- Portofolii speciale care conțin diverse broșuri, fișe de lectură, albume foto, lucrări artistico-plastice;
- Participarea la concursuri școlare (de creație literară, de creație artistică).

Aceste produse vor fi valorificate și promovate prin prezentarea unor spectacole, organizarea unor expoziții, participare la concursuri școlare.

Formarea competențelor de comunicare își găsește cel mai potrivit loc de afirmare în studiul limbii și literaturii române. Învățarea creativă reprezintă o formă a învățării care are ca scop alcătuirea unor comportamente orientate spre căutare, noutate și originalitate.

Limbajul nuanțat se asociază, în chip fericit, vocabularului și aduce un plus de expresivitate în contextul comunicării. Progresul înregistrat de elevi va viza nu doar bagajul lexical, luat ca sumă de cuvinte, ci și posibilitatea de a opera în cadrul comunicării, ei alegând

din mulțimea cuvintelor și expresiilor pe acelea pe care le consideră potrivite atât propriilor intenții de exprimare, cât și stărilor lor sufletești.

Limbajul artistic care dă expresie unor stări de mare tensiune sufletească face apel la sensurile figurate ale cuvintelor, la diferite figuri de stil, la procedee artistice variate, pe care elevii din ciclul primar nu numai că nu le ocolesc, pentru o presupusă inaccesibilitate, dar le caută și deseori le creează și le folosesc în exprimare. Fără a le defini și a le denumi, în analiza textelor de lectură avem posibilitatea să evidențiem valori cognitive și mai ales afective ale unor figuri de stil, precum sensul figurat al unor expresii, al unor cuvinte, altfel cunoscute de către elevi, în contexte diferite.

Învățătorul este cel care dă viață pentru prima dată poeziei eminesciene, poeziilor lui Coșbuc, amintirilor lui Creangă, sau poveștilor copilăriei Lizucăi. Mai apropiată sufletului de copil, natura, lumea inconjurătoare, devine cunoscută prin receptarea ei variată.

Poezia “Somnoroase păsărele” se constituie într-un preambul al întâlnirii cu poezia eminesciană. Totul curge, elevul integrându-se perfect în armonia creată de versul eminescian. Astfel, pentru el, somnoroasele păsărele vestesc apropierea nopții; în acel context, izvoarele suspină în liniștea codrului și totul e învăluit sub visul și vraja lunii. Întâlnirea copilului cu această lume este caldă. Codrul e prietenul, gândul, bucuria, și suferința poetului. Copilul va afla că vara codrul e vesel, poetul îi ascultă doinele, cunoaște cărarea izvorului; iarna codrul este altul, albul poate măcina și pustii, crengile se rup de viscolul ce alungă cântările.

Poezia “Toamna” de Octavian Goga asociază anotimpul cu sentimentul tristeții, sugerat de “firele de lămâiță”, în bătaia vântului nemilos. Dumbrava se află sub trecerea norilor, care în mișcarea greoaie „își poartă plumbul”; metafora sugerează în același timp culoare și apăsare. Dar toamna nu este doar un anotimp al tristeții și singurătății coplesitoare ci apare și în versuri ce descriu rodnicia și dărnicia.

Scrierea imaginativă reprezintă pași în înțelegerea poeziei și prozei, pătrunderea printre „sensuri pline de-nțelesuri”. Printre cuvinte și semne de punctuație te poți rătăci doar atunci când nu vrei să le înveți rostul.

Dacă le atingi ele răspund și mai mult decât atât, ele răsună.

Exercițiile lexicale contribuie la nuanțarea vocabularului, la dezvoltarea capacității de a gândi creativ.

a. Caută însușiri neobișnuite (epitete) pentru substantivele :

- suflet (amar)
- gând (neumblat)
- toamnă (gri)

b. Atribuie însușiri omeneste cuvintelor date (personificări):

- norii (se ascund)
- cerul (se înfurie)
- izvorul (suspină)

c. Creează comparații:

- stele sclipitoare ca niște lumânările
- boabe de rouă asemeni neasemuitelor perle

Epitetul - (cf. gr. Epitheton – “adăugat”) cuvânt adăugat pe lângă un substantiv, verb etc., pentru a-i descrie o însușire deosebită, cu intenția de a prezenta atractiv.

Exemplu - „ Cri, cri, cri

Toamnă gri ...“

(George Topârceanu)

Explicația – toamna este gri datorită norilor, este mohorâtă, întunecată. În alt context cuvântul gri exprimă o însușire obișnuită – creion gri –.

Exemplificând astfel alcătuirea epitetelor și comparațiilor și a celorlalte figuri de stil, identificându-le în texte literare, alcătuind asemenea exerciții lexicale, pregătim de fapt capacități necesare pentru scrierea imaginativă (scrierea din imaginație).

Conform DEX, compunerea este “un exercitiu școlar constând în dezvoltarea în scris a unei teme cu caracter literar, dată de profesor”.

Elevii sunt dirijați încă din primele clase să sesizeze și să recepteze comunicarea nuanțată din paginile lecturilor din manual sau să trăiască clipe de profundă emoție estetică. Jocul didactic oferă multiple posibilități de a atinge obiective educative, elevii angajându-se cu plăcere în efortul de a construi cuvinte și propoziții respectând anumite relații și conexiuni. Jocurile de rol dau posibilitatea de a crea situații imprevizibile și de a găsi cale de rezolvare pentru o frunza ruginie care pune întrebări toamnei, o rândunică călătoare care se desparte cu greu de cuibul său etc.

Am sugerat elevilor mei să surprindă în versuri sau proză ceea ce văd minunat în jurul lor sau ceea ce simt uneori, în mod aparte. Dintr-un caiet de notițe, impresii și gânduri ale copilăriei ies lucruri minunate la iveală.

OMUL DE ZĂPADĂ

Speriat și-adus de spate,
Moșul stă, moșul socoate
Și privește cu amar
Zilele din calendar
Lucii razele de soare
Îl ating și rău îl doare
Sufletul. Moșul vrea, în locul lor
Un vânt rece, arzător.
Și ninsoare moșul vrea
Peste haina lui de nea.
Și mai vrea, dacă se poate
Și ani mulți și sănătate.
(Andreea)

VARA

Într-o dimineață însorită
Vara a zis:
-Vă trimit raze călduțe
Ca în vis
Și alte bucurii, măi copii!
Până spre toamnă
Vara și-a ținut promisiunea,
Apoi au început să cadă pe câmpii
Frunze ruginii.
Toți prietenii mei au rugat-o ieri
Ca să nu plece nicăieri
Sau măcar să lase pe cărare

O vacanță mare, mare, mare.
(Emanuel)

Compunerea este o zidire, care adună cuvintele rânduri-rânduri precum cărămizile ce înalță.

- ❖ Ca să poți afla cuvintele citește neîncetat, caută în fiecare carte!
- ❖ Rânduiește bine propozițiile, exprimarea aleasă se formează pe lungul drum al cunoașterii!
- ❖ Scrie adevărat și convingător despre găze, flori , ploaie sau ninsoare, murmur de ape, răsărit de soare, anotimpuri etc!
- ❖ Lasă imaginația să zboare!
- ❖ Nu te îndepărta de la ceea ce este esențial!
- ❖ Redactarea scrisă să fie pe măsură!
- ❖ Citește compunerea, dacă ești ascultat cu luare-aminte înseamnă că ai reușit!

Deprinderea de a compune parcurge un drum lung și cere mereu să te întorci asupra cuvintelor. Ca dascăli, să-i însoțim pe acest drum, cu pricepere. Dacă vor compune sau nu, mai târziu, nu știm, dar cu siguranță vor reține ceva din dragostea pentru cuvinte.

Bibliografie

1. Ungureanu, A., (2003), *Metodica studierii limbii și literaturii române*, Editura As, Iași
2. Șerdean, I., (2006), *Didactica limbii și literaturii române în învățământul primar*, Editura Corint, București
3. Ibric, E., (2004), *Limba română – lectura, compunerea, construcția comunicării*, Editura Erc Press, București
4. Jurcău, E., (1989), *Cum vorbesc copii noștri*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
5. Dragomir, M., (2002), *Managementul activităților didactice*, Editura Eurodidact, Cluj-Napoca

DIFERIȚI, DAR EGALI

Prof. POP IOAN

Școala Gimnazială Copalnic Mănăștur

Maramureș

„Descoperirea celorlalți înseamnă descoperirea unei legături și nu a unei bariere”.

Într-o societate egocentristă omul uită că trăiește în comuniune cu alți oameni și că alături de el se află semenii ce au nevoie de înțelegerea și sprijinul său. Astăzi, mai mult ca oricând trebuie să învățăm să ne acceptăm, să învățăm să respectăm principiile democrației autentice, pentru că numai împreună vom reuși să coexistăm într-o societate democratică europeană.

Diferiți, dar egali – este un principiu al egalității și respectului reciproc.

În diversitatea etniilor și categoriilor sociale de pe pământ constă frumusețea universului uman, fiecare dintre acestea contribuind la patrimoniul cultural cu specificul său. Istoria, tradițiile, cultura fiecărei etnii reprezintă un capitol important al universalității. Trebuie să învățăm să ne respectăm reciproc, să comunicăm, să ne tolerăm, să cooperăm cu ceilalți, deoarece doar așa nu vor mai exista diferențe între noi cei care suntem diferiți, dar totuși egali.

Educația interculturală constituie o opțiune ideologică în societățile democratice și vizează viitorii cetățeni să facă cea mai bună alegere și să se orienteze în contextul schimbărilor intervenite în sistemele de valori. Ea trebuie să devină o constantă a pregătirii cadrelor didactice și să-și pună amprenta asupra programelor școlare și materiilor de învățământ, asupra priorităților educative, asupra criteriilor de evaluare a competențelor și comportamentelor, asupra relațiilor cu părinții și comunitatea, permițând formarea comportamentelor în comunicare, cooperare și încredere în cadrul grupului; respect reciproc, toleranța față de opinii diferite. Dorința de progres real, afinitățile profesionale, aspirațiile și preocupările comune au constituit premisele proiectelor interșcolare la care conlucrează partenerii.

Din experiența acumulată considerăm că, cele mai eficiente demersuri didactice menite să integreze copiii în activitatea școlară sunt cele prin care le prilejuim cât mai multe ocazii să acționeze împreună, să se joace laolaltă, să descopere lucruri noi împreună, oferindu-le copiilor o multitudine de experiențe de învățare, înlesnind astfel integrarea în învățământul de masă.

Obiectivul general al anului 2010, în viziunea Uniunii Europene și a statelor membre, este lupta împotriva sărăciei și discriminării sociale ce ar trebui să aibă un impact crucial în sensibilizarea comunității. Criza economică și financiară pe care o traversăm ar putea avea consecințe pe termen lung asupra dezvoltării și ocupării forței de muncă în U.E., iar cele mai afectate sunt persoanele vulnerabile din punct de vedere social. Tânără generație a Europei trebuie să devină competențe cheie necesare pentru a face față provocărilor economiei globale. Tinerii dezavantajați cu dificultăți de învățare, de relaționare, adaptare și integrare socială trebuie să facă față obstacolelor și barierelor în ceea ce privește mobilitatea. Ei au nevoie de un sprijin deosebit, special pe parcursul unui training vocațional astfel încât dobândirea competențelor cheie să se desfășoare în funcție de grad/tip de deficiență și nevoile fiecărui individ în parte. Așadar, prin suportul specific individualizat, al strategiilor de training, a training-ului special pentru tinerii

dezavantajați, proiectul urmărește să asigure acestor tineri noi competențe și îndemânări de bază ce le va permite o mai bună integrare pe piața muncii .

Toți suntem diferiți, dar în același timp, egali. Semnul de egalitate care s-ar pune în relațiile pe care le împărtășim cu cei din jurul nostru nu vine din spațiul pe care-l ocupăm și nici de la ceea ce considerăm că ceilalți așteaptă de la noi. Semnul de egalitate este dat de respectul față de cei de lângă noi și de posibilitatea de comunicare pe care trebuie să o valorificăm. Posibilitatea care ne este oferită necondiționat și care trebuie valorificată cu grijă pentru a identifica oportunitățile oferite de conviețuirea cu ceilalți.

ROLUL EDUCAȚIEI CIVICE ÎN FORMAREA ELEVILOR

prof. înv. primar POP MARILENA
Școala Gimnazială Preluca Veche
Copalnic Mănăștur
Maramureș

Trăim o perioadă în care se impune **formarea unor cetățeni implicați în viața socială și politică**. Scopul este nu numai pentru a ne asigura că valorile democrației vor prospera, ci și pentru încurajarea coeziunii sociale în condițiile creșterii diversității sociale și culturale.

În vederea creșterii angajamentului și participării, cetățenii trebuie să posede informațiile, abilitățile și atitudinile potrivite. **Competențele civice** pot oferi indivizilor posibilitatea de a participa pe deplin la viața civică. Competențele civice necesare exercitării cetățeniei într-un mod activ, așa cum sunt determinate la nivel european se axează pe o cunoaștere a conceptelor democratice de bază.

Educația civică influențează decisiv implicarea în viața școlară. Această disciplină motivează elevii. Tocmai datorită faptului că lecțiile pornesc de la ceea ce știu elevii, de la ceea ce li se întâmplă zilnic, în mediul în care trăiesc, ei sunt surprinși plăcut, de aceea i se mai spune „învățarea prin fapte”.

Conținuturile învățării. Domenii: Persoana. Raporturile noastre cu lucrurile și ființele. Persoana. Presupune o discuție cu fiecare dintre elevi. Discuția este, de fapt, o discuție despre demnitate (trăsături morale, apartenența europeană). Respectarea demnității umane nu este negociabilă. Fiecare persoană are nevoie de încurajare, apreciere și sprijin. Problemele individuale nu pot fi folosite ca exemple (problematizări) în clasă. Totodată, este opțiunea elevilor dacă vor recunoaște faptul că au trecut prin situații similare. Cadrul didactic va invoca doar niște situații ipotetice, care s-au întâmplat și altora și din care există întotdeauna o ieșire.

Probleme specifice capitolului: Fiecare elev va simți că poate învăța, reuși, rezolva. Fiecare persoană merită respect, laude, diplome, premii, excursii. Ca profesioniști trebuie să avem în vedere faptul că raportul ideal laudă/ comentarii pozitive, tinde să încline spre varianta a doua, adică 1 la 5,6. Comentariile de tipul ”Sunt de acord cu asta...” sau ”Uite o idee minunată”, ajută la întărirea tipului de comportament (conform Heaphy și Losada-cercetători care au analizat raportul). Cu toate că unele studii de leadership au constatat faptul că feedback-ul negativ asigură cel mai mult „spațiu de creștere”, trebuie să reținem faptul că doar feedback-ul pozitiv poate motiva oamenii să continue cu mai multă vigoare, determinare, creativitate. Pentru școlarii mici feedback-ul pozitiv asigură îmbunătățirea performanțelor școlare. Cum procedăm însă atunci când copilul acasă este lăudat pentru persoana lui (”Ești o fată frumoasă”/ ” Ești un băiat bun”) și la școală trebuie să-i evidențiem comportamentul pozitiv? În cadrul ședințelor de consiliere trebuie reamintit părinților faptul că lauda trebuie să modeleze comportamentul și atitudinile față de viață ale copiilor. Părinții trebuie să învețe lauda-proces: „Ai muncit mult și ai reușit. Bravo!”, în detrimentul laudei-persoană. Copiii care primesc laude-proces sunt mai temerari, acceptă provocările fără rețineri, sunt motivați. Concluzie: laudele părinților reprezintă ”un motor” care stimulează copiii, însă trebuie ca aceștia să știe cum să le utilizeze!

„Laudă eforturile, acțiunea și munca copilului. În felul acesta o să pui în valoare mult mai mult demersurile lui, iar copilul o să perceapă lauda ca un adevărat premiu, cu efecte mult mai bune pe termen lung.” – Elizabeth Gunderson, profesor de psihologie la Universitatea Temple-Philadelphia.

Raporturile noastre cu lucrurile și ființele. Reprezintă primul pas pe care elevii îl fac în relaționare. Relaționarea se face pe baza acelorași valori cu ale aprecierii sinelui. Raporturile cu lucrurile – rolul lucrurilor de mijlocitor al satisfacerii nevoilor umane, nu justifică o atitudine negativă față de lucruri. Comportamentele ecologice trebuie să fie tot timpul în atenția cadrelor didactice. O altă abordare – lucrurile ne reprezintă la nivel individual, de grup, național, ca specie. Aceasta este, de fapt, miza educațională a capitolului. Relațiile cu ființele implică numeroase aspecte etice. Omul trebuie să respecte plantele și animalele, întrucât s-a demonstrat faptul că echilibrul planetei depinde de respectarea vieții. Disciplina *Educație civică* asigură interdisciplinaritatea între aspectele științifice și cele legate de etică. Faptul că omul nu consumă anumite plante nu îl îndreptățește să le distrugă. Echilibrul natural poate avea de suferit. Faptul că anumite persoane pot fi periculoase pentru viața oamenilor, nu ne dă dreptul să le atacăm, să le distrugem. Lanțurile trofice se rup și pot apărea dezechilibre. Grădinile Zoologice – din perspectivă etică sunt spații naturale create pentru a putea vedea animalele în habitatul lor. Nu trebuie să rezolvăm noi problema grațiilor, a cuștilor – trebuie doar să le prezentăm aspectul și ei să reflecteze. Ideea de colecție este importantă. Muzeele pot fi definite acum ca și resurse importante de colecții.

Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Oricare dintre noi trebuie să își desfășoare activitățile astfel încât libertatea și demnitatea celorlalți să fie respectate. Este bine să se insiste supra comportamentelor pozitive. Cele negative nu trebuie ocolite, ca și cum nu ar exista. În discuțiile despre grupuri vom discuta despre toleranță, ierarhie, normativitate. Clasa va fi abordată ca grup social. Este bine să se dezbătă definiția lui Mielu Zlate: „Ansamblu de indivizi (elevi), constituit istoric, între care există diverse tipuri de interacțiuni și relații comune determinate.” Totodată, clasa ca grup social, trebuie analizată din perspectiva oferită de Romiță B. Iucu: întinderea clasei, interacțiunea membrilor clasei, scopurile, structura grupului, compoziția și organizarea, sintalitatea, problematica liderilor. Dimensiunea normativă a grupului presupune ansambluri de reguli explicite și implicite. Un grup special îl reprezintă familia, de aceea discuțiile trebuie atent deschise și conduse. Trebuie avut în vedere faptul că structura familiei actuale a suferit unele modificări: părinți plecați la muncă în străinătate, familii monoparentale. Tema familiei trebuie abordată luând în discuție toate formele, fără a se discuta un model unic. Oamenii trăiesc împreună în cadrul unor comunități. Acestea sunt mai restrânse (sate, comune, orașe, județe) sau mai largi (popoare, națiuni). În discuțiile legate de raporturile cu ceilalți oameni pot apărea stereotipuri, prejudecăți legate de rasism, naționalism, xenofobie, antisemitism, sexism, gerontofobie (ostilitatea față de persoanele vârstnice). Trebuie combătută ideea că diferențele sunt anormale.

Etapele standard ale unei lecții de educație civică sunt:

- identificarea dintr-o înșiruire dată;
- exemplificarea, întâi după un model, apoi independent;
- compararea prin sublinierea asemănărilor/ deosebirilor (model, independent);
- construcția personală a unui punct de vedere (model, independent).

Metode de lucru: învățare prin cooperare, brainstorming, joc de rol, simularea unui proces, dezbateră simplă – cu decizia luată de ”public”, vizită pe teren, studiu de caz, expunere structurată de întrebări, analiză de text (ziare, reviste), invitarea unei persoane-resursă, plăăriile gânditoare, mozaicul, Phillips 6-6-6, ciorchinele/ explozia stelară. tehnica livrării discursului

Individualizarea învățării. Încă de la prima lecție de *Educație civică*, elevii învață că sunt persoane unice, că trebuie să fie respectată unicitatea fiecărui individ și că demnitatea nu poate fi încălcată. Individualizarea învățării presupune înțelegerea, acceptarea și respectarea diferențelor.

Elevii vor respecta specificul fiecăruia, astfel se va crea o comunitate educațională care va valoriza diversitatea și o va utiliza ca un avantaj.

Recomandările programei școlare – Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 5003/ 02.12.2014

Buget de timp – 1 oră/ săptămână, pe durata unui an școlar, clasele a III-a și a IV-a.
Tip de model curricular – bazat pe competențe generale, specifice.

Demersurile de educare civică propuse prin programă sunt în concordanță cu recomandările cuprinse în:

- Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
- Raportul către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul al XXI-lea
- Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, 1989.

Educația prin și pentru democrație este un proces complex și de lungă durată. Școlarul mic este implicat în viața socială prin apartenența sa la familie, la grupurile de prieteni și de învățare, dar și prin relațiile specifice pe care le poate stabili cu diverse instituții și organizații din comunitate. De aceea, procesul de socializare poate și trebuie să înceapă de timpuriu. Programa școlară are în vedere faptul că elevii claselor a III-a – a IV-a se află în stadiul operațiilor concrete. În acest stadiu copiii beneficiază de o inteligență inductiv-logică și concretă, care poate fi alimentată prin joc, modalitate care le poate asigura corespondențe concrete în realitate. Strategiile didactice care permit formarea competențelor la disciplina Educație civică au ca dominante exemplul moral-civic, inițiativa și voluntariatul, participarea/ implicarea și activismul. Strategiile de tip inductiv, analogice, euristice dezvoltă capacitatea de comunicare a elevilor, stimulează explorarea, cooperarea și activitatea independentă. Disciplina are un accentuat caracter practic-aplicativ și presupune respectarea unor exigențe ale învățării durabile. Utilizarea calculatorului ca mijloc modern de instruire se poate face prin prezentări, filme didactice, ilustrări audio-video ale unor situații. Învățarea pe bază de proiecte este o strategie utilă și eficientă.

Tematici proiecte

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Jurnalul clasei	Cutia cu fapte bune
Regulamentul scris și ilustrat al clasei mele	Ziua porților deschise
Școala mea verde	Sunt un copil civilizat
Mâinile mici fac fapte mari	Cunoaște-ți drepturile!
Circulăm și ne comportăm responsabil pe stradă	Școala tuturor
Obiceiuri de iarnă	Târg de Paște/ Mărțișor
Călător prin țara mea	Călător prin Europa

Rezultate ale proiectelor: colecții, coduri ilustrate, albume, portofolii, pagini web, colaje, competiții între clase.

Educația copiilor pentru integrarea în comunitate este un proces complex și îndelungat, ce poate fi facilitat prin activități complementare realizate în contexte nonformale și informale (printr-un parteneriat școală-familie-comunitate): acțiuni comunitare de ecologizare; plantări de arbori, spații verzi; reciclare selectivă; monitorizarea unor zone din școală sau din apropierea școlii; organizarea de târguri cu produse realizate de copii în scopul strângerii de fonduri pentru donații; strângerea de haine, jucării, rechizite pentru grupuri defavorizate; vizite la muzee, biblioteci, unități economice, primării, poliție, judecătorie; excursii tematice. Participarea părinților la acțiunile organizate de școală conduce la întărirea relației părinte-copil, eficientizarea comunicării școală-familie, dar și la implicarea părinților în oferirea unor modele civice.

Evaluarea se face prin cele trei forme cunoscute: evaluarea inițială, continuă sau formativă și sumativă. Elevii pot sesiza progresele pe care le fac în procesul de învățare, iar cadrele didactice își pot regla permanent strategiile didactice în scopul eficientizării acestora, dar pot aplica și reglajele corecte în proiectare. Se pot utiliza atât instrumente clasice de evaluare, precum și proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor. Evaluarea de competențe presupune evidențierea abilităților, atitudinilor și cunoștințelor civice dobândite.

O cultură școlară participativă pentru o educație civică de succes

Școlile sunt un microcosmos, unde elevii învață zilnic să devină cetățeni activi și responsabili. Implicarea elevilor în luarea deciziilor care îi afectează necesită o cultură școlară în care participarea bazată pe principii democratice este încurajată și apreciată. Curricula naționale europene exprimă foarte clar faptul că educația civică trebuie să aibă un domeniu de aplicare vast, care să cuprindă transmiterea cunoștințelor, dobândirea unor aptitudini analitice și a unei gândiri critice și dezvoltarea valorilor și atitudinilor democratice, acestea trebuie să promoveze și participarea activă a tinerilor în școală și comunitate. Acest ultim obiectiv este recomandat mai ales la nivel secundar superior.

Bibliografie:

MEC – Proiect PHARE – ”Educație civică”, autoare Doina-Olga Ștefănescu – Ghidul învățătoarei / învățătorului
Comisia Europeană – Studiu EURYDICE – ”Educația civică în Europa”, Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură, 2012.
Jinga, Ioan, ”Educația și viața cotidiană”, EDP, R.A., 2005
Iucu, Romiță, Managementul clasei de elevi”, POLIROM, 2006
Țoca, Ioan, ”Management educațional”, EDP R. A., 2007
Programa școlară pentru disciplina Educație civică, clasele a III-a și a IV-a-Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 5003 / 02.12.2014

„Stimularea copiilor rromi în vederea integrării tuturor în învățământul de masă”

Profesor învățământ preprimar COTEANU RAMONA CLAUDIA

**ȘCOALA GIMNAZIALĂ CERNEȘTI
GRĂDINIȚA CU PROGRAM NORMAL**

Participarea scăzută a copiilor rromi la sistemul de educație a fost și este principala problemă atunci când este adusă în discuție etnia rromă. Dincolo de faptul că de multe ori s-a invocat, ca principal argument al acestei situații, atitudinea lor negativă cu privire la educație, trebuie identificate adevăratele cauze care au generat-o. Printre acestea, starea economică precară și costurile directe și conexe implicate de învățământ reprezintă pentru mulți rromi o barieră în calea accesului la educație. Această stare reală determină și faptul că mulți dintre rromi pleacă la munci sezoniere, ceea ce îi obligă să-și lase copiii în grija bunicilor sau a fraților mai mari. Într-o situație similară sunt și români care au familii numeroase.

Atunci când copiii din astfel de familii participă totuși la procesul educațional, este necesară o activitate diferențiată cu ei în vederea pregătirii cât mai adecvate pentru școală în condițiile specifice grădiniței.

Sugestiile privind realizarea unei astfel de activități, pe care le oferim în cele ce urmează, reflectă punctul nostru de vedere referitor la rezolvarea cerințelor programei instructiv-educative, la fiecare grupă. Activitățile planificate vizează dezvoltarea psihomotrică corespunzătoare învățării, scrierii și citirii în clasa întâi, dezvoltarea vorbirii, stimularea și exersarea gândirii, a memoriei și a imaginației, antrenarea spiritului de observație, pregătirea socio-afectivă în vederea integrării în colectivul de copii.

În activitățile desfășurate în cadrul grădiniței, educatoarea se va strădui să creeze un cadru favorabil manifestării curiozității, un climat stimulatив pentru exprimarea verbală și comunicare.

Scopul activităților:

- * însușirea unor norme de comportament civic, formarea unei atitudini pozitive față de copiii aflați în dificultate;
- * stimularea copiilor pentru a desfășura activități prin care să contribuie la înțelegerea semenilor lor;
- * creșterea gradului de cuprindere a copiilor rromi în grădiniță și asigurarea accesului la educație și formare a acestora;
- * ameliorarea calității resurselor umane ale învățământului pentru crearea unui mediu educațional stimulatив pentru copiii rromi.

LUNI Tema zilei: CINE SUNT EU ? (identitate, copilărie)

Obiective generale: - dezvoltarea capacității de cunoaștere a propriei persoane;
- stimularea curiozității pentru investigație.

Obiective specifice: - să se recunoască pe el însuși ca pe o persoană cu calități specifice;
- să trăiască cu cei din jur stări afective pozitive;

- să manifeste toleranță și prietenie.

Teme și mijloace de realizare:

- * Joc distractiv - *Cine este ? Cine este? O persoană, n-o vedeți?* (identificarea unui copil dintre cei prezenți, prin descrierea lui) ;
- * Povestire - *Fetița care nu avea nume* (poveste peruană, din *Dosar educativ pentru preșcolari și școlari mici*, pag. 5);
- * Observare – *Acte de identitate* (certificat de naștere, carte de identitate, pașaport);
- * Desen - *Autoportret* ;
- * Jocuri în aer liber în curtea grădiniței – *Mingea la căpitan!* ; *Cursa cu obstacole*.

Prin toate temele abordate se va evidenția ideea că fiecare persoană trebuie să aibă un nume, o familie, o țară, reprezentând dreptul la nume și cetățenie, două elemente ale identității legale.

MARȚI Tema zilei: *FAMILIA MEA* (aceia care mă iubesc și mă îngrijesc)

Obiective generale: - cunoașterea membrilor familiei și a atribuțiilor pe care le are fiecare în cadrul acesteia;

- cunoașterea respectarea normelor de comportare în familie;
- cultivarea respectului față de membrii familiei;

Obiective specifice: - să se recunoască ca parte a unei familii;
- să participe activ la viața familiei, inclusiv prin asumarea unor responsabilități în cadrul acesteia.

Teme și mijloace de realizare:

- * Jocuri de rol *De-a familia* ; *De-a aniversarea*;
- * Lectura educatoarei *Bunicul și nepotul*, de Frații Grimm;
- * Pictură *În familie* ;
- * Învățarea cântecului *Familia mea*;
- * Jocuri în aer liber *La picnic cu familia mea*.

Toate temele abordate vor evidenția următoarele idei: fiecare copil are dreptul să trăiască cu familia sa; familia are obligația de a-l crește și îngriji; statul are responsabilitatea de a ajuta familia să-și îndeplinească acest rol și de a crește copiii orfani prin instituții specializate.

MIERCURI Tema zilei: *PRIN FAPTE BUNE, SĂ AJUTĂM!*

Obiective generale: - dezvoltarea unei atitudini corecte față de propria persoană, față de cei din jur, față de mediul înconjurător;

- cunoașterea și respectarea normelor de comportare în societate, dezvoltarea spiritului de voluntariat.

Obiective specifice: - să recunoască situații în care oamenii trebuie să fie solidari și să precizeze de ce;

- să cunoască reguli care trebuie respectate în anumite situații care necesită intervenție și ajutor;

- să cunoască aspecte din viața copiilor din alte timpuri și a greutăților cu care se confruntau aceștia.

Teme și mijloace de realizare:

- * Lectura educatoarei *Un act de curaj*, din *Cuore - inimă de copil*, de Edmondo de Amicis;
- * Joc didactic *Așa da - așa nu !* (reguli de comportare în diferite situații critice, de pericol);
- * Activitate practică *Împachetăm daruri pentru noii prieteni* ;
- * Vizită la familiile copiilor romi care participă la program *Hai, să ne facem noi prieteni* .

Pe parcursul acestei zile se va urmări sensibilizarea și înțelegerea de către copii a necesității legăturilor de prietenie și a ajutorului dat celor aflați în dificultate.

JOI Tema zilei: *SĂ CITIM PENTRU MILENIUL III !*

Obiective generale: - dezvoltarea capacităților de comunicare orală:

- dezvoltarea interesului pentru cunoaștere, creație;
- dezvoltarea sistemului propriu de valori în ceea ce privește arta și în special operele de artă literară.

Obiective specifice: - să descrie și să identifice cărți pe baza imaginilor și a textului cuprins de acestea (cărți de povești, de poezii, atlase, ziare, reviste etc.);

- să precizeze modalitatea corectă de utilizare a cărților;
- să manifeste interes pentru învățare, cunoaștere sau creație.

Teme și mijloace de realizare:

- * Observare cărți, atlase, reviste, ziare *Spune din ce carte citești?* ;
- * Lectura educatoarei *Băiețelul de hârtie* de Mircea Sântimbreanu ;
- * Învățarea cântecului *Am o carte cu povești* ;
- * Confecție *Cartea noastră de vacanță* (decupare, colorare, lipire);
- * Vizită la Biblioteca localității Andrid *În universul cărților*

VINERI Tema zilei: *CARNAVALUL PRIETENIEI*

Obiective generale - dezvoltarea deprinderii de a participa activ la jocuri sportive și distractive, respectând regulile acestora, partenerii de joc și dând dovadă de fair-play;

- exersarea deprinderilor motrice însușite pe parcursul anului școlar, dezvoltarea unor trăsături de voință și caracter.

- exersarea deprinderii de a-și exprima în propoziții corecte idei, impresii, păreri și de a le asculta cu atenție pe cele ale altora;

Obiective specifice - să se miște și să descopere raporturi noi între corpul său și spațiu, încercându-și forțele fizice;

- să-și valorifice dinamismul, nevoia de a explora, de a încerca, de a experimenta, de a inventa, de a acționa;

- să-și consolideze deprinderilor manuale însușite dezvoltându-și capacitatea de a colabora în realizarea unor lucrări comune.

Teme și mijloace de realizare;

- * Confecție Măști pentru carnaval ;
- * videoproiector Dumbrava minunată , de Mihail Sadoveanu;
- * Convorbire Ce ți-a plăcut mai mult în această săptămână?
- * Activitate distractivă „**Carnavalul prieteniei**” - jocuri hazii, întreceri sportive, parada măștilor și a costumelor de carnaval.

În cadrul acestei zile, ca de altfel pe tot parcursul săptămânii, vom da copiilor posibilitatea să se dezvăluie, să-și valorifice în mod creativ cunoștințele, deprinderile și priceperile, oferind tuturor posibilitatea de reflecție asupra demersurilor educative viitoare.

Se va scoate în evidență pe tot parcursul zilei importanța cărților, a lecturii, a cunoașterii marilor scriitori ai poporului nostru, a operelor acestora, a faptului că biblioteca ne poate fi o bună prietenă care ne ajută să ne îmbogățim cunoștințele, luminându-ne mintea și sufletul.

Prin realizarea acestor activități se urmărește dezvoltarea orizontului de cunoaștere și experiența personală a copiilor din grădiniță. Ca educatori vom crea situații concrete de învățare prin care copiii să-și însușească în mod direct deprinderi de comportare civilizată care odată cu trecerea timpului să se transforme în obișnuințe și să-și formeze trăsături pozitive de voință și caracter.

În interiorul copiilor există o lume plină de surprize și de miracole, și mai tot timpul noi, adulții, considerăm că, dacă aplicăm tehnici corespunzătoare, vom avea acces în această lume mirifică. Adevărul este că uneori inima și dragostea merg împreună spre copilul cu probleme, căutând și așteptând cu respect o invitație la miracol.

Există pentru fiecare dintre noi o misiune bine definită și conturată, iar timpul și lumina inimii fac ca aceasta să fie descoperită și asumată. Însotită de pasiune și conștiinciozitate, de libertate și fantezie ea poate da rezultate uimitoare. Ca dascăli ne dorim ca încercarea noastră să dea roade și să aibă succes, reprezentând un proces de optimizare, de suport și de recuperare a potențialului atât de divers al copiilor, indiferent de mediile din care provin, de situația lor socială sau materială.